

DIE ERNÄHRUNGSWIRTSCHAFT

GOSPODARKA WYŻYWIENIA

Mitteilungsblatt der Zentralkammer für die Gesamtwirtschaft im G. G. Hauptgruppe Ernährung und Landwirtschaft
Wiadomości Centralnej Izby dla Ogólnej Gospodarki w G. G. Główny Oddział Wyżywienia i Rolnictwa

Bezugspreis monatlich Zł. 3.10 zuzügl. Trägerlohn bzw. Postzustellgebühren. Erscheint jeweils zum 5. und 20. eines Monats. Bei höherer Gewalt oder sonstigen Einwirkungen besteht für den Verlag keine Verpflichtung für eine Ersatzlieferung. Anzeigenbedingungen: 1 mm hohe und 22 mm breite Zeile 50 Gr. Grundschrift Nonpareille, Textspalte 1 mm Höhe und 94 mm Spaltenbreite Zl. 4.—. Erm. Grundpreise II. Preisliste Nr. 1. Briefanschr.: Agrarverlag, Krakau, Nürnbergstr. 5a

Prenumerata monatlich Zł. 3.10 plus оплата за доставку wzgl. za przesyłkę pocztową. Ukazują się 5 i 20 każdego miesiąca. W wypadku wyższej sily czy innych wpływów wydawnictwo nie ma obowiązku dawać odszkodowania.

Warunki ogłoszeń: wiersz 1 mm wys. i 22 szer. 50 gr. Pismo podstawowe Nonpareille, szpaltła tekstowa 1 mm wys. i 94 szer. Zł. 4.—. Zniżone ceny ogłoszeń w Cenniku Nr. 1. Adres: Wydaw. Rolnicze, Krakau, Nürnbergstr. 5a.

Nr. 5

5. 3. 1942

Jahrgang - Rok II

Aufgaben der Verbrauchergenossenschaften Zadania spółdzielni spożywczych

Um den derzeitigen Stand des Genossenschaftswesens richtig zu beurteilen und im Rahmen des gesamten Aufbaues im Generalgouvernement betrachten zu können, ist es notwendig, einen Rückblick zu tun, der nicht nur die Zeit seit der deutschen Besetzung, sondern auch die Verhältnisse der Verteilerorganisation im ehemaligen Polen einbezieht.

Die Lebensmittelverteilung wie auch die Versorgung der Bevölkerung mit Konsumartikeln und Haushaltsgegenständen lag früher vorzugsweise in den Händen von Juden. Der Kleinbauer und auch die Arbeiterschaft hatten immer nur ein sehr bescheidenes Existenzminimum und mußten allein dieser Tatsache wegen versuchen, sich der Übervorteilung und Aussaugung durch die Juden zu widersetzen. Da es jedoch an einer Kaufmannschaft, wie sie das Reich kennt, fehlte, ergab sich die Notwendigkeit zur Bildung von Verbrauchergenossenschaften, die als Lebensmittelverteiler eine wichtige Rolle spielten. Während der Jude für minderwertige Artikel von der armen Bevölkerung Preise verlangte, die zuweilen das 2-3fache des Einkaufspreises betrug, war es den Verbrauchergenossenschaften durch eine zentrale Einkaufsorganisation möglich, qualitativ bessere und dabei noch billigere Waren zu liefern.

Der „Spolem“-Verband und seine Entstehungsgeschichte

Alle Verbrauchergenossenschaften waren dem „Spolem“-Verband der Konsumentenvereine in Polen mit dem Sitz in Warschau angeschlossen. Der Verband betätigte sich sowohl als Handelszentrale wie auch als Revisionsverband, der die auch in Polen gesetzlich vorgeschriebenen Revisionen durchführte. Neugegründete Verbrauchergenossenschaften fanden erst nach einer Bewährungszeit von 2 Jahren Aufnahme beim Verband. In dieser Zeit erfolgte dann die Schulung und Ausrichtung der Organe sowie des Verkaufspersonals nach den Grundsätzen einer geordneten Geschäftsführung.

Im Jahre 1908, als über die Gründung des Verbandes entschieden wurde, gab es im damaligen Polen etwa 670 Genossenschaften mit ungefähr 90 000 Mitgliedern. Seine Tätigkeit begann der Verband auf Grund der im Jahre 1911

Aly naleyście ocenić obecny stan spółdzielczości i jej znaczenie w ramach całokształtu organizacji G. G., konieczny jest rzut oka wstecz dla zapoznania się ze strukturą organizacji rozdzielczej w byłej Polsce.

Rozdział środków żywności, podobnie jak zaopatrywanie ludności w artykuły spożywcze i w przedmioty domowego użytku, stanowiły dawniej prawie wyłączny przywilej żydów. Zarówno stan rolniczy, jak i warstwa robotnicza pozostawały tu w nader skromnych warunkach bytu i już choćby dlatego zmuszone były bronić się jak mogły przed uprawianym przez żydów wyzyskiem i lichwą. A że brakło tu stanu kupieckiego, takiego jaki istnieje w Rzeczy, przeto z konieczności zwrócono się tu na drogę tworzenia spółdzielni spożywców, które jako organy rozdzielcze środków żywności zaczęły już odgrywać bardzo ważną rolę. Podczas gdy żyd pobierał od ubogiej ludności za sprzedawany jej lichy towar ceny, dochodzące nieraz do 2- i 3-krotnej wysokości w stosunku do ceny nabycia, spółdzielnie spożywców miały możliwość, dzięki centralnej organizacji zakupu, dostarczać towar jakościowo lepszy i po niższych cenach.

Związek „Spolem” i historia jego powstania

Wszystkie spółdzielnie spożywców zrzeszone były w organizacji „Spolem”, będącej Związkiem spółdzielni spożywców w Polsce, z siedzibą w Warszawie. Związek ten spełniał nie tylko zadanie centrali handlowej, lecz również i funkcje związku rewizyjnego i w tym charakterze przeprowadził także i w Polsce prawnie przepisane rewizje. Nowo zakładane spółdzielnie spożywców mogły stać się członkami Związku dopiero po dwuletniej próbiej działalności. Czas ten był poświęcony m. i. na wyszkolenie i przygotowanie zarówno członków statutowych władz spółdzielni, jak i personelu handlowego według zasad prawidłowej gospodarki kupieckiej.

W roku 1908, t. j. w chwili gdy powzięto zamiar założenia Związku, istniało na ziemiach ówczesnej Polski około 670 spółdzielni z ogólną liczbą 90 000 członków. Działalność swoją rozpoczął Związek na zasadzie statutów zatwierdzonych w roku 1911 i z tą samą chwilą przystąpiło do niego 178 spółdzielni, liczących ogółem 20 618 członków. W chwili wybuchu obecnej wojny skupiał już

genehmigten Satzungen, und in derselben Zeit schlossen sich ihm 178 Genossenschaften mit 20 618 Mitgliedern an. Bei Beginn dieses Krieges erreichte der Verband im Gebiete des früheren Polen einen Bestand von über 2000 beteiligten Genossenschaften mit etwa 400 000 Mitgliedern.

Der Verband als Großindustrieller

Während der „Spolem“-Verband in der Hauptsache die Beschaffung von Lebensmitteln, Genußmitteln und Haushaltgegenständen nach modernen Grundsätzen für seine Genossenschaften durchführte, wurde es bald notwendig, durch die Einrichtung eigener Fabriken, die sonst von jüdischen Fabrikanten erfolgten Lieferungen minderwertiger Waren auszuschalten. Die „Spolem“-Organisation verfügte vor Ausbruch des Krieges im Jahre 1939 über Fabriken in Kielce, Dwikozy, Leslau, Thorn und Golenhofen sowie über eine Mühle in Sokolow. Nach Abtretung der Gebiete an das Deutsche Reich und an Rußland verblieben im Eigentum des „Spolem“-Verbandes die Fabriken in:

Kielce mit der Erzeugung von Hefe, Essig, Senf, Bouillonwürfeln, Suppenwürfeln und verschiedenen Bedarfsgegenständen des täglichen Gebrauchs.

Dwikozy mit der Erzeugung von Obstsäften sowie Verarbeitung von Gemüsen und Obstkonserven, Marmeladen usw.

Mühle in Sokolow für Roggenmehl, Weizenmehl, Gerstengrütze, Kleie usw.

Obwohl der „Spolem“-Verband durch die Kriegshandlungen und durch die Abtretung seiner Anlagen erhebliche Verluste erlitten hat, war die Grundlage der Verbrauchergenossenschaften fest genug, den erwachsenden Schwierigkeiten standzuhalten.

Neugestaltung und neue Aufgaben

Durch die Verordnung vom 23. 11. 39 wurde auch die „Spolem“-Handelszentrale mit ihren Genossenschaften der Weisung der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft unterstellt, um insbesondere bei der Lebensmittelverteilung eine wichtige Funktion zu übernehmen. Daneben betätigt sich der „Spolem“-Verband auch in der Eierfassung. Es sei darauf hingewiesen, daß die unter der Führung des „Spolem“ stehenden Verbrauchergenossenschaften über 100 Millionen Stück Eier im Jahre 1940 erfäßen und ablieferen. Inzwischen ist gerade auf diesem Gebiet viel geleistet worden und die Erfassung hat im Jahre 1941 ganz wesentliche Fortschritte gemacht. Darüber hinaus sind in den verschiedenen Sammelstellen eine große Zahl Kalkbecken errichtet worden, um eine bessere Vorratshaltung zu ermöglichen. Vorbildlich ist z. B. die Kielcer Eierkennzeichnungsstelle des „Spolem“.

Was brachte die deutsche Leitung?

Die „Spolem“-Handelszentrale steht unter der Aufsicht eines Kommissars. Dieser ordnete zunächst die bei dem Verband durch den Krieg verursachten schweren Schäden und spannte die gesamte Organisation straff in die mit der Zeit dringend gewordenen Aufgaben ein. Hierbei wurde nicht nur die Gefolgschaft der „Spolem“-Handelszentrale, sowie auch die der Verbrauchergenossenschaften auf die neuen Aufgaben ausgerichtet, sondern auch die Liegenschaften, Lagerhäuser, Fabriken und die Läden wurden in recht kurzer Zeit zu beachtlicher wirtschaftlicher Leistungsfähigkeit gebracht. Die Herstellung von Lebensmitteln und Genußmitteln in z. T. neuangelegten Betrieben konnte unter Mitwirkung des fachkundigen Stammpersonals beachtlich gesteigert werden.

Zwiazek w granicach byłej Polski ponad 2000 zrzeszonych w nim spółdzielni, reprezentujących łącznie około 400 000 członków.

Zwiazek jako wielki przemysłowiec

Ograniczając zrazu swą działalność głównie do zakupywania dla swoich spółdzielni środków żywności i innych artykułów spożywczych oraz przedmiotów domowego użytku podług nowoczesnych zasad kupieckich, stanął Zwiazek „Spolem“ już po krótkim czasie wobec konieczności przystąpienia do budowy własnych fabryk, aby zamknąć drogę lichym towarom, dostarczanym dotąd głównie przez żydowskich fabrykantów. W roku 1939, przed wybuchem obecnej wojny, organizacja „Spolem“ posiadała już własne fabryki w Kielcach, Dwikożach, Włocławku, Toruniu i Gdyni oraz młyn w Sokolowie. Po odstąpieniu terytoriów na rzecz Rzeszy Niemieckiej i Rosji w posiadaniu Zwiazku „Spolem“ pozostały jeszcze fabryki:

w Kielcach: wyrób mydła, pasty do zębów, kremu do obuwia, wosku do podłóg, świec, drożdży, octu, musztardy, artykułów kosmetycznych, tutek do papierosów, torebek papierowych, kostek bulionowych, zup w kostkach i t. p.;

w Dwikożach: wyrób soków owocowych, przetwory jarzynowe, konserwy owocowe, marmelady i t. p.;

oraz młyn w Sokolowie dla wytwarzania mąki żytniej, pszennej, kaszy jęczmiennej, otrąb i t. p.

Mimo, że Zwiazek „Spolem“ poniósł nader dotkliwie straty w następstwie działań wojennych i skutkiem konieczności odstąpienia szeregu swych zakładów przemysłowych, podstawa bytu spółdzielni spożywców była jeszcze dość szeroka, by umożliwić przezwyciężenie powstałych trudności.

Reorganizacja i nowe zadania

Rozporządzeniem z dn. 23. 11. 39 Centrala Handlowa „Spolem“ wraz z wszystkimi zrzeszonymi w niej spółdzielniami została podporządkowana kierownictwu Wydziału Głównego Wyżywienia i Rolnictwa w celu objęcia ważnych funkcji przy rozdziale środków żywności i zaopatrywaniu ludności w artykuły pierwszej potrzeby. Ponadto otrzymała ona bardzo ważny udział w akcji ujęcia produkcji rolniczej drobnych gospodarzy wiejskich. Dla przykładu wystarczy nadmienić, że spółdzielnie spożywców, pozostające pod kierownictwem Zwiazku „Spolem“ uskutečniły w roku 1940 ujęcie i odstawę przeszło 100 milionów sztuk jaj. Od tego czasu zdziałano bardzo wiele właśnie na tym polu i akcja ujęcia poczyniła w 1941 r. bardzo znaczne postępy. Niezależnie od tego wybudowano w rozmaitych zbiornicach bardzo dużą ilość wapniówek na jaja, umożliwiających racjonalne ich przechowywanie. Szczególnie wzorowym zakładem tego rodzaju jest należąca do Zwiazku „Spolem“ kielecka stacja znakowania jaj, najnowocześniejsza w całym Generalnym Gubernatorstwie.

Co przyniosło niemieckie kierownictwo?

Centrala Handlowa „Spolem“ pozostaje pod nadzorem niemieckiego komisarsza, który zajął się przede wszystkim wyrównaniem ciężkich szkód, jakich Zwiazek doznał wskutek wojny oraz wdrożył całą organizację do sprężystego wypełniania wytkniętych jej, coraz bardziej już piekących, zadań. W tym celu personel zarówno Centrali Handlowej „Spolem“, jak i poszczególnych należących do Zwiazku spółdzielni spożywców, został przygotowany do nowych zadań i częściowo odnowiony, a jednocześnie nieruchomości, domy składowe, fabryki i sklepy związkowe zostały podniesione do poziomu pożądanej gospodarczej sprawności. Zdołano też przy współdziałaniu fachowego personelu znacznie rozwinąć wyrób środków żywności i artykułów spożywczych w po części nowo przyłączonych wytwórniach.

Nach den genossenschaftlichen Grundsätzen im Reich wurde auch die Revisionsabteilung des „Spolem“-Verbandes von diesem abgezweigt und dem Verband der landwirtschaftlichen Erwerbs- und Wirtschaftsgenossenschaften als Spezialabteilung angegliedert. Diese Revisionsabteilung steht gleichfalls unter kommissarischer Leitung. Die „Spolem“-Handelszentrale unterhält in vier Distrikten des Generalgouvernements Distriktsvertretungen, welche mit je einem Beauftragten des Kommissars besetzt sind. Diese überwachen die in den einzelnen Landkreisen des Generalgouvernements befindlichen Zweigstellen und sonstige Anlagen der „Spolem“-Handelszentrale und stellen in der Warenversorgung der in den einzelnen Kreisen befindlichen Verbrauchergenossenschaften eine Verbindung mit der Handelszentrale her. Ferner hat der Kommissar die wichtigsten Abteilungen in der Zentrale durch Beauftragte, die aus zuverlässigen Fachkreisen gewonnen wurden, besetzt.

Zukunftsansicht

Nachdem auch die wirtschaftlichen Schäden des Krieges in überwiegendem Maße überwunden worden sind, berechtigt die nunmehr abgeschlossene Umstellung der gesamten Organisation der Verbrauchergenossenschaften zu der Erwartung, daß diese sich ihren wichtigen Aufgaben in der Versorgung der Bevölkerung voll auf gewachsen zeigen werden. Die Durchführung dieser Aufgaben ist um so vordringlicher, als sie einen wichtigen Beitrag zur Stabilisierung der Lebensmittelpreise darstellt. Hierdurch werden zwangsläufig auch zwei andere Übel mitbekämpft, nämlich der Schleichhandel und die damit verbundene Preistreiberei. Die im „Spolem“ zusammengefaßten und kontrollierten Verbrauchergenossenschaften bieten also nicht nur dem Konsumenten viele Vorteile, sie sind auch darüber hinaus ein wichtiges Werkzeug in der Hand der Verwaltung.

Zgodnie z organizacją spółdzielczości w Rzeszy odłączono od Związku „Spolem“ jego wydział rewizyjny i przyłączono go jako specjalny wydział do Związku rolniczych spółdzielni zarobkowych i gospodarczych. Także i wydział rewizyjny pozostaje pod niemieckim komisarycznym kierownictwem. Centrala Handlowa „Spolem“ posiada w czterech Okręgach Generalnego Gubernatorstwa reprezentacje okręgowe, z których każda pozostaje pod kierownictwem niemieckiego delegata Komisarza. Delegaci kontrolują znajdujące się w poszczególnych powiatach Generalnego Gubernatorstwa oddziały i inne zakłady Centrali Handlowej „Spolem“ oraz utrzymują łączność pomiędzy Centralą Handlową a istniejącymi w poszczególnych powiatach spółdzielniami spożywców w zakresie zaopatrywania tychże w potrzebny towar. Również i najważniejsze wydziały Centrali obsadzone zostały przez Komisarza niemieckimi delegatami, powołanymi do tych funkcji z godnych zaufania kół fachowych.

Widoki na przyszłość

Dzisiaj, gdy gospodarcze szkody wyrządzone przez wojnę zostały już w głównej mierze wyrównane, a całość organizacji spółdzielni spożywców jest już ostatecznie przystosowana do nowych zadań, można mieć uzasadnioną nadzieję, że organizacja ta okaże się w całym znaczeniu tego słowa dorosłą do wypełnienia swych doniosłych zadań w ramach zaopatrzenia ludności i ujęcia produkcji drobnych gospodarstw rolnych. Wykonanie tych zadań jest sprawą tym bardziej piekącą, że stanie się ono ważnym czynnikiem stabilizacji cen środków żywności. Siłą rzeczy przyczyni się to jednocześnie do zwalczenia dwóch innych niepożądanych objawów, t. j. handlu pokątnego i połączonego z nim podbijania cen. Jak z tego wynika, spółdzielnie spożywców zrzeszone i kontrolowane przez Związek „Spolem“, są nie tylko źródłem wielu korzyści dla konsumentów, ale także i narzędziem wykonawczym w rękach administracji.

Haltbarmachen von Obst und Gemüse Konserwowanie owoców i jarzyn

Durch das Haltbarmachen von Obst und Gemüse ist der Hausfrau die Möglichkeit gegeben, aus dem Überschub des Sommers Wintervorräte herzustellen.

Jedes Haltbarmachungsverfahren bezweckt das Abtöten der Keime, die das Verderben der Nahrungsmittel bewirken.

Das Sterilisieren

Obst und Gemüse müssen frisch und von bester Beschaffenheit sein. Durch längeres Stehen erhitztes und überreifes Obst und Gemüse sind zum Sterilisieren nicht verwendbar. Zu stark bzw. verkehrt gedüngtes Gemüse hält sich nicht.

Schnelles, sorgfältiges Arbeiten und peinliche Sauberkeit sind unerlässlich. Hohes Aufschütten des Einnachegutes während der Vorbereitungsarbeiten ist zu vermeiden. Je nach Art werden Obst und Gemüse vorgeputzt. Das Waschen muß schnell und gründlich erfolgen.

Alle Einnachegeräte sollen möglichst keinem anderen Zweck dienen und müssen gereinigt werden. Gläser, Dosen, Ringe, Deckel, Federn und Klammern müssen fehlerlos und sauber sein. Die gespülten Gefäße bis zum Gebrauch auf Tücher stürzen.

Konserwowanie owoców i jarzyn stwarza dla każdej gospodyni możliwość zużytkowania nadwyżki środków żywności, jaką przynosi lato, przez sporządzenie zapasów na zimę.

Każda metoda konserwowania ma na celu zniszczenie zarodków, powodujących psucie się żywności.

Sterylizowanie

Owoce i jarzyny konserwować należy tylko w świeżym i nienagannym stanie. Owoce i jarzyny przegrzane przez zbyt długie leżenie na sobie lub przejrzałe nie nadają się do sterylizowania. Zbyt silnie wzgl. niewłaściwymi nawozami zasilone jarzyny nie są trwałe.

Niezbędnym warunkiem powodzenia jest szybka i staranna manipulacja przy zachowaniu bezwzględnej czystości. Unikać należy nakładania podlegających konserwowaniu produktów w zbyt wysokie warstwy podczas przygotowywania. Owoce i jarzyny, zależnie od użytej odmiany, należy uprzednio oczyścić. Przemycanie trzeba uskuteczniać szybko i gruntownie.

Wszelkie przybory używane do konserwowania żywności powinny o ile możliwości służyć do jakiegokolwiek innych celów i muszą być dokładnie oczyszczone. Słoje, puszki, pierścienie, pokrywki, sprężyny i klamry muszą

Gemüse wird vor dem Einfüllen eingedämpft, auf flachen Schüsseln ausgebreitet, nach dem Erkalten in die Gläser oder Dosen gebracht, mit dem erkalteten Kochwasser oder mit abgekochtem frischem Wasser übergossen. Kein Salzzusatz.

Spargel wird in der richtigen Länge mit den Köpfen nach unten eingefüllt. Obst kommt im allgemeinen roh in die Gläser oder Dosen, nur sehr feste Früchte, wie Birnen, Quitten, werden vorgekocht.

Sehr saftreiche Früchte, z. B. Erdbeeren, Kirschen, schichtet man mit Streuzucker ein, und zwar 12 Stunden vor dem Sterilisieren. Der Inhalt fällt etwas zusammen. Der hierdurch entstehende Platz wird aufgefüllt. Bei Blechdosen nehme man nie trocknen Zucker, sondern stets Zuckermischung, die für alle Obstsorten verwendbar ist.

Alles Einmachgut muß sehr fest angefüllt werden. Gläser und Dosen sind während des Einfüllens mehrmals auf die Tischplatte aufzustoßen, damit der Inhalt festliegt.

Der Rand der gefüllten Gläser muß ganz sauber sein. Die Gummiringe werden feucht daraufgelegt. Die Deckel werden mit Federn oder Klammern befestigt. Das Zubehören der Büchsen hat sehr sorgfältig zu geschehen. In die Deckel wird vorher die Kennzeichnung des Inhalts eingestanzt.

Das Wasser im Sterilisiertopf reiche bis an den Rand der Gläser. Das Erhitzen bis zur vorgeschriebenen Temperatur soll langsam geschehen.

Die Gläser dürfen nicht im Sterilisiertopf abkühlen. Sie werden kurz nach Beendigung des Erhitzungsvorganges herausgenommen und zugedeckt auf einen Holztisch oder auf Holzfußboden gestellt. Die Abnahme der Klammern oder Federn erfolgt aber erst nach dem Erkalten.

Gemüse wird nach zwei Tagen kurz nachsterilisiert.

Die Gläser werden mit Schildern versehen, auf denen Inhalt und Datum vermerkt ist. Gläser und Dosen werden dunkel, trocken und kühl aufbewahrt. Regelmäßiges Nachprüfen der Vorräte ist notwendig.

Die Saftbereitung

Die Saftgewinnung erfolgt entweder durch Dampfentsaften, durch Pressen der rohen Früchte oder durch Erhitzen der Früchte. Bei dem Dampfentsaften sind Früchte und Zucker während des Entsaftens vermischt, nach dem Durchsiehen wird der Saft möglichst heiß in Flaschen gefüllt, die sofort verschlossen werden.

Der kalt ausgepreßte Saft wird mit Zucker 5 Minuten gekocht und heiß in Flaschen gefüllt, die sofort verschlossen werden, oder er wird kalt eingefüllt und nach dem Verkorken sterilisiert. Der durch Erhitzen gewonnene Saft wird ebenso behandelt. Fruchtsaft kann auch durch Zusatz von Weinstein- oder Zitronensäure haltbar gemacht werden.

Kampf der Gefahr!

Sorgt in den Betrieben für Beachtung der Unfallverhütungsvorschriften!

Die Flaschen müssen peinlich sauber sein. Die Korken sollen neu sein und müssen in kochendem Wasser keimfrei gemacht werden. Als Flaschenverschluß haben sich außerdem die Gummikappen bewährt.

Die Flaschen sind mit Schildern zu versehen und trocken und kühl aufzubewahren.

Die Geleebereitung

Gelee gelingt nur bei Verwendung pektinreicher, d. h. Geleerstoffe enthaltender, nicht zu reifer Früchte. Äpfel werden unreif verwendet. Apfel- und Quittensaft gewinnt

być w nienagannym stanie i czyste. Naczynia po wyplukaniu stawiać do chwili ich użycia na płótnie.

Jarzyny należy przed włożeniem do naczyń odparzyć, następnie rozprostować je na płaskich miskach lub talerzach, wkładać je po ostygnięciu do słoików lub puszek i oblać ochłodzoną wodą pozostałą z gotowania lub przegotowaną świeżą wodą. Nie dodawać soli.

Szparagi wkładane do słoików powinny mieć odpowiednią długość i być obrócone główkami na dół. Owoce umieszcza się w słoikach lub puszkach z reguły w stanie surowym; tylko szczególnie twarde gatunki owoców, jak gruszki, pigwy, wymagają uprzedniego gotowania.

Bardzo soczyste owoce, jak np. poziomki, wiśnie, posypuje się na jakieś 12 godzin przed sterylizowaniem miałkim cukrem. Objętość zmniejsza się wówczas; opróżnioną przestrzeń należy wypełnić. Przy użyciu blaszanych puszek nie należy nigdy posługiwać się suchym cukrem, lecz zawsze roztworem cukru, który nadaje się do wszelkich gatunków owoców.

Wszelkie konserwowane produkty należy napełniać możliwie zwracając. Słoje i puszki trzeba podczas napełniania kilkakrotnie uderzać dnem o stół, aby zawartość ściśle się uleżała.

Brzegi napełnianych słoików muszą być możliwie czyste. Pierścienie gumowe należy zakładać po zwilżeniu ich. Pokrywki umocowywać za pomocą sprężyn lub klamer. Zaciśkanie puszek musi być bardzo staranne. Nazwę zawartości słoików należy uprzednio wystancować na pokrywkach.

Woda w naczyniu sterylizacyjnym powinna sięgać do krawędzi słoja. Ogrzewanie do przepisanej temperatury winno być powolne.

Słoje nie powinny stygnąć w naczyniu sterylizacyjnym. Należy je wyjąć krótko po ukończeniu procesu ogrzewania i postawić przykryte na drewnianym stole lub na drewnianej podłodze. Nie odejmować klamer lub sprężyn wcześniej niż po zupełnym ostygnięciu.

Jarzyny należy po upływie dwóch dni jeszcze krótko powtórnie przesterlizować.

Słoje zaopatrzyć kartkami wskazującymi zawartość i datę sporządzenia. Słoje i puszki należy przechowywać w miejscach ciemnych, suchych i chłodnych. Niezbędne jest regularne sprawdzanie zapasów.

Przyrządzanie soków

Soki owocowe otrzymuje się bądź przez wyparowanie, bądź przez tłoczenie owoców w stanie surowym, bądź przez ich ogrzewanie. Przed wyparowaniem owoce miesza się z cukrem, sok po odciedzeniu zlewa się w stanie jeszcze możliwie gorącym do flaszek, które niezwłocznie się zamyka.

Sok wytłoczony na zimno gotować należy razem z cukrem przez 5 minut i w stanie jeszcze gorącym przelewać do flaszek, które zamyka się natychmiast — albo też przelewa się go w stanie zimnym i sterylizuje po zakorkowaniu. W ten sam sposób postępuje się z sokiem otrzymanym przez ogrzewanie owoców. Sok owocowy można też uczynić trwałym przez dodanie doń kwasu winowego lub cytrynowego.

Flaszki muszą być bezwzględnie czyste. Korki muszą być nowe i przed użyciem wyjalowione we wrzącej wodzie. Do szczelnego zamykania flaszek nadają się również kapsle gumowe.

Flaszki należy zaopatrzyć w kartki oraz przechować je w suchym i chłodnym miejscu.

Sporządzanie galaretek

Do sporządzania galaretek nadają się tylko owoce zawierające pektynę, t. zn. substancje galaretujące, i niezbyt jeszcze dojrzałe. Jabłka mogą być użyte tylko w stanie niedojrzałym. Sok z jablek i pigw otrzymuje się, gotując owoce te, poćwiartowane, nie obrane z łupiny i nie pozbawione pestek, w niezbyt dużej ilości wody. Jagody gotuje

man durch Kochen der gevierteilten, ungeschälten und nicht entkernten Früchte in nicht zuviel Wasser. Die Beerenfrüchte werden möglichst ohne Wasserzusatz gekocht. Ein gutes Gelee ergeben Johannisbeeren und Himbeeren zu gleichen Teilen.

Das Steifwerden wird bewirkt durch Kochen des Saftes mit Zucker bis zur Geleeprobe.

Das Gelee wird heiß in kleine Gläser gefüllt, nach dem Erstarren mit Rumpapier bedeckt, mit Pergament- oder Seidenpapier oder Cellophan verschlossen.

Die Marmeladeherstellung

Zur Marmelade kann überreifes und fleckiges Obst, das sich sonst nicht zum Einmachen eignet, verwendet werden. Rückstände der Gelee- und Saftbereitung können ebenfalls zur Marmelade verarbeitet werden.

Die Früchte ganz oder durchgeschnitten, sind mit Zucker möglichst schnell fest einzukochen. Aufbewahrung wie Gelee. Einige gute Zusammenstellungen für Marmelade: Rhabarber — Erdbeeren; Erdbeeren — Johannisbeeren — Himbeeren — Kirschen; Reife Stachelbeeren — Johannisbeeren; Johannisbeeren — Mohrrüben; Preiselbeeren — Äpfel; Preiselbeeren — Birnen; Himbeeren — Johannisbeeren.

Die Süßmostherstellung

Schwer verwendbares reifes Wirtschaftsobst wird zu Süßmost verarbeitet. Die notwendigen Kenntnisse zur Süßmostherstellung eignet man sich am besten in einem Kursus an.

Einige Mischsüßmoste: Äpfel mit Birnen, Erdbeeren, Johannisbeeren, Himbeeren, Ebereschen. Rote und schwarze Johannisbeeren, Johannisbeeren und Himbeeren. Sauerkirschen und Süßkirschen. Rhabarber und Erdbeeren. Zwetschen und Schlehen.

sich möglichst bez. dodawania wody. Dobrą galaretkę dają maliny i porzeczki zmieszane w równych częściach.

Sztywną konsystencję otrzymuje galaretka przez gotowanie soku z cukrem, aż do należytego ścięcia się

Gotową galaretką w stanie jeszcze gorącym napelnia się małe słoiki, które po ścięciu się nakrywa się papierem umoczone w rumie oraz zamyka papierem pergaminowym lub bibułką albo celofanem.

Sporządzanie marmelady

Na marmeladę można użytkować owoce przezrzedłe lub plamiste, nie zdolne do konserwowania w innej formie, po poprzednim usunięciu miejsc uszkodzonych. Także i odpadki pozostałe z owoców użytych do galaretki lub soku można przerobić na marmeladę.

Owoce w całości lub pokrajane zagotowuje się z cukrem w czasie możliwie najkrótszym. Sposób przechowania ten sam co przy galaretkach. Niżej podajemy kilka dobrych na marmeladę kombinacji owoców:

Rabarbar — truskawki; truskawki — porzeczki — maliny — wiśnie; dojrzały agrest — porzeczki; porzeczki — marchew; brusznice — jabłka; brusznice — gruszki; maliny — porzeczki.

Sporządzanie słodkiego moszczu

Dojrzałe zwykle owoce gospodarskie, które trudno inaczej użytkować, można przerabiać na słodki moszcz. Przyrządzanie moszczów wymaga wiadomości, których się nabywa najlepiej na specjalnych kursach.

Poniżej podajemy niektóre rodzaje moszczów mieszanych:

jabłka z gruszkami; truskawki, porzeczki, maliny, jarzębina; czerwone i czarne porzeczki; porzeczki i maliny; wiśnie i czereśnie; rabarbar i truskawki; śliwki i tarnina.

Volksernährung und Handelsdünger Wyżywienie a sztuczne nawozy

Der englische Nationalökonom Robert Malthus lehrte zu Beginn des 19. Jahrhunderts, daß sich die Bevölkerung stärker vermehre als der Nahrungsspielraum und daß Nahrungskriege, Epidemien, Elend und Geburtenbeschränkung die zwangsläufige Folge der Übervölkerung seien. Der deutsche Agrikulturchemiker Justus v. Liebig entdeckte vor 100 Jahren die Gesetze der Pflanzenernährung und schuf so die Möglichkeit, durch Anwendung von Handelsdüngemitteln den Nahrungsspielraum stark auszuweiten.

Liebig hat die lebensfeindlichen Theorien eines Malthus durch seine wahrhaft lebenspendende Forschertat widerlegt. Wir wissen heute, daß eine Bevölkerungszunahme keineswegs zur Verelendung führen muß, sondern daß sie die sicherste Grundlage für das Fortbestehen des Staates ist, wenn die Volkskraft richtig eingesetzt wird. Ein gesundes, erfindungsreiches und strebsames Volk schafft sich eben durch restlose Ausnutzung aller und Erschließung neuer Erzeugungsmöglichkeiten immer neuen Nahrungsspielraum.

Leistungssteigerung durch Handelsdünger

Wenn man z. B. den Versuch macht, die durch Anwendung von Handelsdünger erzielte Leistungssteigerung der Landwirtschaft zahlenmäßig zu erfassen, dann ergeben sich hierbei einige Schwierigkeiten. Denn die erzielten Mehrerträge sind nicht nur auf die Anwendung der Handelsdünger, sondern auf verschiedene, in ihrer Auswirkung schwer

Angielski ekonomista Robert Malthus głosił w początku XIX wieku, że ludzkość rozmnaża się w szybszym tempie, aniżeli wzrasta przestrzeń zdolna ją wyżywić i że wojny o zdobycie podstaw wyżywienia, epidemie, nędza i spadek liczby urodzeń są nieuniknionym następstwem przeludnienia. Niemiecki chemik rolniczy Justus v. Liebig odkrył przed 100 laty prawa odżywiania się roślin i stworzył przez to możliwość znacznego zwiększenia żywicielskiej siły naszej ziemi przez zastosowanie nawozów sztucznych.

Groźne dla rozwoju życia teorie Malthusa musiały więc ustąpić przed prawdziwie życiodajną siłą odkrycia Liebiga. Dzięki niemu bowiem wiemy już dziś, że przyrost ludności wcale nie musi prowadzić do jej zubożenia, lecz przeciwnie, że stanowi on najpewniejszą podwalinę, na której opiera się był państwa, jeśli tylko żywca siła narodu pchnięta zostanie w należytych kierunkach. Zdrowy, wynalazczy i dzielny naród zawsze potrafi powiększyć swe podstawy żywicielskie przez skrzętne wyzyskiwanie dawnych i tworzenie nowych możliwości produkcyjnych.

Sztuczne nawozy a wzrost wydajności

Gdybyśmy np. spróbowali obliczyć cyfrowo wzrost wydajności produkcyjnej, jaki rolnictwo ma do zawdzięczenia zastosowaniu sztucznych nawozów, spotkalibyśmy się z niejedną trudnością. Osiągnięta bowiem wyżka plonów jest nie tylko wynikiem się wszakże dość powszechnie, o 50% nadwyżki zbieranych dzisiaj plonów zawdzięczać należy lepszemu nawoże-

abgrenzbare Ursachen zurückzuführen. Ziemlich allgemein wird aber heute angenommen, daß 50% der heutigen höheren Erträge auf die bessere Düngung und weitere 50% auf leistungsfähigeres Saatgut, bessere Bodenbearbeitung usw. zurückzuführen sind. Bei dieser Betrachtung darf man allerdings nicht übersehen, daß besseres Saatgut und bessere Bodenbearbeitung für sich allein angewendet, nur zu einer rascheren Bodenverarmung geführt haben würden, und daß ihnen ohne zusätzliche Nährstoffzufuhr ein nachhaltiger Erfolg versagt geblieben wäre. Andererseits hat sich natürlich die bessere Nährstoffversorgung auch erst auf der Grundlage leistungsfähigeren Saatgutes und besserer Bodenpflege voll auswirken können.

Darüber hinaus muß aber auch berücksichtigt werden, daß die Anwendung von Handelsdünger sich außerordentlich günstig auf den Fruchtbarkeitszustand der Böden ausgewirkt hat. Die hierdurch erzielte Steigerung der Stroh- und Futterernten führte über einen stärkeren Viehbesatz in den Betrieben zu einem

Verbraucherschutz

durch Marktforderung

vermehrten Stallmistanfall und damit zu einer besseren Humusversorgung der Böden. Man kann rechnen, daß die intensiv mit Handelsdünger wirtschaftenden Betriebe heute etwa dreimal soviel Stallmist gewinnen als vor Einführung der Handelsdünger. In der gleichen Richtung wirken sich auch die von höheren Ernten dem Boden verbleibenden größeren Wurzel-, Stoppel- und sonstigen Ernterückstände aus, so daß gerade auf den ärmeren Böden die Handelsdünger Kulturbringer im wahrsten Sinne des Wortes werden. Bisher hat man im allgemeinen nur die im Jahre ihrer Anwendung erzielte „Sofortwirkung“ der Handelsdünger untersucht. Ihre „Fernwirkung“ auf die Bodenfruchtbarkeit als Folge vermehrter Humuserzeugung blieb fast stets unberücksichtigt. Erst in letzter Zeit gelang es nach einer Reihe von wissenschaftlichen Forschungen und Versuchen die humusmehrnde Wirkung der Handelsdünger nachzuweisen.

Leidet die Gesundheit der Menschen?

Ängstliche Gemüter stellen nun manchmal die Frage: Hat unter der gewaltigen Entwicklung der Erträge der Landwirtschaft die Güte der Nahrungsmittel und damit die Gesundheit der Menschen keinen Schaden genommen? Ist die Anwendung der Handelsdünger nicht vielleicht die Ursache für die Zunahme aller möglichen Krankheiten, wie z. B. von Krebs, Arterienverkalkung usw.?

Zur Beantwortung dieser Fragen dienen folgende sachlichen Feststellungen: Wir leiden heute keineswegs mehr unter Krankheiten als früher. Das Gegenteil ist der Fall. Zahlreiche verheerende Volksseuchen, wie z. B. Pest und Cholera, die früher ganze Städte und Dörfer ausrotteten, sind heute überwunden. Auch Diphtherie, Starrkrampf, Flecktyphus und englische Krankheit haben ihre Schrecken verloren. Ein neugeborenes Kind hat heute die Aussicht, 15 Jahre länger als seine Eltern und 25 Jahre länger als seine Großeltern zu leben. Dies ist nicht nur auf die gewaltig verringerte Säuglingssterblichkeit zurückzuführen. Die Lebenserwartung eines zweijährigen Kindes betrug in dem Jahrzehnt 1871 bis 1880 rund 50 Jahre, heute dagegen rund 63 Jahre.

Weil wir heute älter werden als früher, leiden wir auch stärker unter Alterserkrankungen, zu denen Krebs und

niu, pozostałych zaś 40% wydajniejszemu materiałowi siewnemu, staranniejszej uprawie ziemi i t. d. Pogląd ten nie powinien jednak zasłaniać nam oczu na to, że i lepszy materiał siewny i lepsza uprawa ziemi, stosowane wy-stosowania sztucznych nawozów, ale również następstwem rozmaitych innych przyczyn, których wpływ jest nader trudno ująć i odgraniczyć od siebie. Przyjmuje łącznie i same dla siebie, musiałyby spowodować tylko tym szybsze zubożenie ziemi i że w żadnym razie nie mogłyby zapewnić rolnictwu trwałego rozwoju bez jednoczesnego stosowania dodatkowego zasilania gleby substancjami odżywczymi. Z drugiej jednak strony dodatnie skutki tego wzmożonego dopływu sztucznych odżywek mogą oczywiście wystąpić w całej pełni także tylko w związku z jednoczesnym stosowaniem wydajniejszego materiału siewnego i staranniejszej uprawy roli.

Niezależnie od tych rozważań trzeba dalej uwzględnić, że stosowanie sztucznych nawozów odbiło się również w sposób niepomiernie korzystny na stopniu urodzajności gleby. Osiągnięty bowiem dzięki temu wzrost produkcji słomy i pasz pozwolił na utrzymanie w gospodarstwach rolnych liczniejszych żywych inwentarzy, co z kolei pociągnęło za sobą zwiększenie ilości obornika, a w dalszym następstwie lepsze zaopatrzenie gleby w próchnicę. Można śmiało przyjąć, że gospodarstwa stosujące intensywnie sztuczne nawozy produkują dziś około trzykrotnie większe ilości obornika, niż to miało miejsce przed wprowadzeniem sztucznych nawozów. W tym samym kierunku działa również nadwyżka odpowiadających zwiększonym plonom, a pozostających w ziemi korzonków, ścierni i innych pozostałości po żniwach, tak że nawozy sztuczne stają się właśnie i szczególnie dla gleb uboższych krzewicielami „kultury“ w najprawdziwszym znaczeniu tego słowa. Badania dotychczasowe obejmowały tylko na ogół natychmiastowe, t. j. osiągnięte w roku ich zastosowania wpływ sztucznych nawozów. Natomiast działanie ich na dalszą metę, t. j. wpływ ich dodatni na urodzajność gleby, jako następstwo wzmożonej produkcji próchnicy, był dotychczas prawie zawsze pomijany. Dopiero w ostatnich czasach, po całym szeregu naukowych badań i doświadczeń, udało się udowodnić w sposób dostatecznie przekonujący, że sztuczne nawozy zwiększają zawartość próchnicy w glebie.

Czy zdrowie ludzkie cierpi na tym?

Trwożliwe umysły zadają sobie w związku z tym wszystkim pytanie: Czy ten potężny wzrost rolnictwa nie oddziałał ujemnie na jakość wytwarzanej żywności, a przez to samo na zdrowotność ludzką? Czy stosowanie sztucznych nawozów nie stało się przypadkiem przyczyną wzrostu najrozmaitszych chorób, jak np. raka, zwapnienia arterii i t. p.?

Odpowiedź na powyższe pytania leży w stwierdzeniu następujących ustalonych faktów: Nie chorujemy dziś bynajmniej więcej niż w czasach dawniejszych, a nawet rzecz ma się wręcz przeciwnie: Wystarczy wymienić cały szereg epidemii szerszących nieobliczalnie spustoszenia, jak np. dżuma i cholera, które dawnymi czasy wyludniały całe miasta i wsi, a które są ostatecznie dziś przewyciężone. Także dyfteria, tężec, tyfus plamisty i angielska choroba straciły wiele ze swej dawnej grozy. Nowo narodzone niemowlę ma dziś — statystycznie biorąc — widoki, że będzie żyło o 15 lat dłużej od swych rodziców, a o 25 lat dłużej od swych dziadków. Fakt ten tłumaczy się nie tylko niepomniejszym spadkiem śmiertelności niemowląt. Prawdopodobieństwo życia dwuletniego dziecka wynosiło w dziesięcioleciu 1871—1880 okragło 50 lat, dziś natomiast okragło 63 lata.

Dochodząc dziś z reguły do późniejszego wieku, niż to miało miejsce dawniej, cierpimy też w szerszej mierze na

Arterienverkalkung zu rechnen sind. Menschen bestimmter Altersstufen, wie z. B. die 40jährigen, leiden aber heute nicht mehr unter Krebs als früher. Im übrigen steht fest, daß früher viele Menschen an Krebs gestorben sind, ohne daß bei dem damaligen Stand der ärztlichen Betreuung die Erkrankung als Krebs erkannt und behandelt worden wäre. Mit der Anwendung von Handelsdünger hat der Krebs nichts zu tun. Das beweist eindeutig die Krebsstatistik.

Krebshäufigkeit und Handelsdüngeraufwand

	Todesfälle durch Krebs je 10 000 Einwohner	Handelsdüngeraufwand in kg Reinnährstoffen je ha			
		insgesamt	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Holland	12,8	245,4	61,8	89,3	94,3
Belgien	11,0	119,4	40,7	45,0	33,7
Deutschland	14,9	107,0	25,3	32,8	48,9
Dänemark	14,9	49,6	11,9	24,7	13,0
Schweiz	16,1	62,2	3,2	38,6	20,4
Großbritannien	14,0	51,9	9,4	29,6	12,9

Holland, Belgien und das Altreich verbrauchen seit Jahrzehnten ein Mehrfaches an Handelsdünger im Vergleich mit Großbritannien und der Schweiz. Trotzdem sterben in diesen weniger Handelsdünger verbrauchenden Ländern ebenso viele bzw. mehr Menschen an Krebs. Es gibt sogar sehr stark mit Krebs verseuchte Volksstämme auf der Erde, bei denen die Anwendung von Handelsdünger noch völlig unbekannt ist.

Früher waren verheerende Hungersnöte die immer wiederkehrenden Geißeln der Menschheit. Noch zu Beginn des vergangenen Jahrhunderts wurde Europa mehrfach von Hungersnöten heimgesucht, die durch schlechte Ernten verursacht waren. Durch die Anwendung der Handelsdünger wurden die Erträge auf dem Acker und auch die Leistungen in der Viehwirtschaft gewaltig gesteigert. Dadurch hat die Ernährungsgrundlage vor allem der europäischen Völker eine erhebliche Ausweitung erfahren. Der Hunger und seine schrecklichen Folgen für Leben und Gesundheit der Völker haben so gegenüber früher weitgehend ihre Schrecken verloren. Wir wollen auch nicht vergessen, daß viele Kriege der Vergangenheit ihre Entstehung ungenügenden Ernährungsmöglichkeiten verdanken.

Der Mensch ist heute leistungsfähiger

Der Mensch in Mitteleuropa ist heute leistungsfähiger als früher. Die Rekruten, deren Maße seit vielen Jahrzehnten durch genaue Messungen bekannt sind, sind heute größer als früher. Die in Museen und Schlössern aufgestellten Ritterrüstungen aus dem Mittelalter sind dem heutigen Durchschnittsmenschen zu klein.

Zahllose wissenschaftliche Versuche beweisen einwandfrei, daß eine richtige Düngung nicht nur mengenmäßig die Erträge steigert, sondern gleichzeitig auch die biologischen Werteeigenschaften der Produkte günstig beeinflusst. So wird der Gehalt an Eiweiß, Zucker, Stärke und Vitaminen erhöht und auch Geschmack und Haltbarkeit werden bei richtiger Handelsdüngieranwendung durchwegs verbessert. Wesentlich ist aber immer, daß die Anwendung der Handelsdünger nicht einseitig erfolgt, sondern daß eine harmonische Volldüngung in Verbindung mit Stallmist gegeben wird, und daß auch Bodenbearbeitung und Fruchtfolge richtig gehandhabt werden. Die lebensgesetzlichen Zusammenhänge müssen eben stets beachtet werden.

Es wurden neuerdings auch Versuche zur Frage des biologischen Wertes verschieden gedüngter Gemüse eingeleitet. Ein Ernährungsversuch wurde 1939 an einer Universitätskinderklinik mit insgesamt 50 Säuglingen, also besonders empfindlichen Versuchsindi-

schorzenia właściwe starości, do których należy m. i. rak i zwapnienie tętnic. Osoby jednak pewnych określonych klas wieku, np. 40-letnie, bynajmniej nie padają dziś ofiarą raka w większym stopniu niż dawniej. Nie ulega zresztą wątpliwości, że dawniej mnóstwo osób umierało na raka, którego przy ówczesnym stanie diagnostyki lekarskiej nie umiano jeszcze ani rozpoznawać ani leczyć jako raka. Choroba raka nie pozostaje zatem w żadnym stosunku zależności od stosowania sztucznych nawozów. Dowodzi tego zupełnie jednoznacznie statystyka raka.

Nasilenie raka a zużycie sztucznych nawozów

	Śmiertelne wypadki raka na 10 000 mieszk.	Zużycie sztucznych nawozów w kg czystych substancji odżywczych na 1 ha			
		razem	N	P ₂ O ₅	K ₂ O
Holandia	12,8	245,4	61,8	89,3	94,3
Belgia	11,0	119,4	40,7	45,0	33,7
Niemcy	14,9	107,0	25,3	32,8	48,9
Dania	14,9	49,6	11,9	24,7	13,0
Szwajcaria	16,1	62,2	3,2	38,6	20,4
W. Brytania	14,0	51,9	9,4	29,6	12,9

Holandia, Belgia i dawna Rzesza zużywają od całych dziesięcioleci wielokrotnie więcej sztucznych nawozów niż Wielka Brytania i Szwajcaria. Mimo to w krajach tych, posiadających o tyle niższą konsumpcję sztucznych nawozów, umiera rocznie na raka równie wiele, a nawet więcej jeszcze osób. Nie brak zresztą na świecie ludów bardzo silnie dotkniętych klęską raka, którym stosowanie sztucznych nawozów jest jeszcze do dnia dzisiejszego zupełnie nieznane.

Dawnymi czasy jednym z bieżących smagających ludzkość była powracająca periodycznie i wyniszczająca klęska głodu. Nawet jeszcze w początkach ubiegłego stulecia była Europa nawiedzana wielokrotnie przez głody spowodowane nieurodzajem. Dzięki stosowaniu sztucznych nawozów wzmogły się w ogromnej mierze zarówno obfitość zbieranych plonów polnych jak i wydajność chowu bydła. Spowodowało to znaczne rozszerzenie podstawy wyżywienia, w pierwszym rzędzie u ludów europejskich. Dzięki temu głód i jego następstwa dla życia i zdrowia całych narodów przestały być tym postrachem, jakim były dawniej. Nie należy też zapominać, że przyczyną całego szeregu wojen toczonych w przeszłości były niedostateczne warunki wyżywienia.

Człowiek jest dziś sprawniejszy

Mieszkaniec środkowej Europy jest dziś sprawniejszy, niż był dawniej. Rekruci, których pomiary czynione są od szeregu dziesięcioleci, wykazują dziś przeciętnie wyższy wzrost niż dawniej. Średniowieczne zbroje rycerskie, zdobiące sale muzeów i zamków, są dziś przeciętnie za małe nawet na ludzi średniej miary.

Niezliczone doświadczenia naukowe dowodzą w sposób niewątpliwy, że prawidłowe nawożenie nie tylko powiększa plony ilościowo, ale jednocześnie wywiera dodatni wpływ na wartość biologiczną plodów rolnych. W szczególności zwiększa ono zawartość białka, cukru, skrobi i witamin; przy umiejętnym stosowaniu sztucznych nawozów polepsza się też wybitnie smak i trwałość produktów. Wszystko to jednak pod tym koniecznym i nieodzownym warunkiem, by nawożenie nie było tylko jednostronne, lecz stosowane w postaci harmonijnego pełnego nawożenia w połączeniu z obróbką i przy jednoczesnym dbaniu o należyta uprawę roli i o plodozmiary. Prawa bowiem wynikające ze związków i współzależności biologicznych muszą być ściśle przestrzegane.

Ostatnio zainaugurowano również badania doświadczalne, dotyczące wpływu nawożenia na wartość biologiczną rozmaitych jarzyn. W 1939 r. przeprowadzono w pewnej niemieckiej uniwersyteckiej

viduen durchgeführt. Eine Gruppe bekam — neben einer gleichen Grundkost — Gemüse, das nur mit Stallmist gedüngt war. Eine andere erhielt Gemüse, das mit Stallmist und Handelsdünger gezogen war. Es zeigte sich, daß die tägliche Gewichtszunahme bei den Säuglingen, die Gemüse mit Stallmist- und Handelsdüngung bekamen, um ein Drittel größer war als bei den Säuglingen, die nur mit Stallmist gezogene Gemüse erhielten. Außerdem zeigte die Säuglingsgruppe mit Gemüse, das nur mit Stallmist gezogen war, zeitweise stärkere Neigung zu Erkrankungen. Der Bericht der Universitätskinderklinik schließt mit der Feststellung: „Es ergibt sich also, daß bei Säuglingen zweifellos eine deutliche Verbesserung im Nahrungserfolg erzielt werden kann, wenn das zugeführte Gemüse nicht ausschließlich mit Stallmist, sondern mit Stallmist und Handelsdüngervolldüngung gedüngt wird.“

Die Pflanzen brauchen zu ihrem Aufbau verschiedene anorganische Substanzen, vor allem Stickstoff, Phosphorsäure, Kali und Kalk. Fehlt einer dieser Nährstoffe, dann kümmern die Pflanzen und werden schließlich krank. Auch Menschen und Tiere, die einseitig mit solchen Mangelpflanzen ernährt werden, können als Folge davon unter Mangelkrankheiten leiden. Diese können sogar auf frisch in landwirtschaftliche Nutzung genommenem — jungfräulichem — Boden in verheerendem Maße auftreten. Erst nach dem Ausgleich des Mangels durch die fehlenden Nährstoffe können gesunde, als menschliche und tierische Nahrung vollwertige Pflanzen wachsen.

Die Menschen sind heute im Durchschnitt zwar nicht kränker, aber nervöser als früher. Durch Maschinen und moderne Verkehrsmittel sowie durch die gesteigerte wirtschaftliche Leistung hat sich überall das Tempo der Arbeit stark erhöht. Kein Wunder also, daß sich die Menschen heute nervöser und abgespannter fühlen als früher. Daß aber die Anwendung der Handelsdünger mit der Zunahme nervöser Krankheitserscheinungen und anderen sogenannten Kulturkrankheiten im Zusammenhang steht, dafür konnte bisher auch nicht die Spur eines Beweises erbracht werden.

Aus allen diesen Tatsachen erselien wir, daß sich die Forschertat Liebig's sehr segensreich auf die Menschheit ausgewirkt und daß sie vor allem die Grundlage für die gewaltige Steigerung der Leistungen der Landwirtschaft gelegt hat.

klinice dziecięcej następującą próbę żywienia 50 niemowląt, a więc istot szczególnie czułych na sposób karmienia. Jedna grupa niemowląt otrzymywała — przy jednakowym zresztą wickie zasadniczym — jarzynę nawożoną tylko obornikiem, podczas gdy druga grupa otrzymywała jarzynę wyprodukowaną przy zastosowaniu obornika i sztucznych nawozów. Ołóż okazało się, że na oborniku przyrost wagi u niemowląt, którym dawano jarzynę wyhodowaną na oborniku i nawozach sztucznych, był o trzecią część większy, niż u tych niemowląt, które otrzymały jarzynę wyrosłą tylko na oborniku. Ponadto stwierdzono, że niemowlęta karmione jarzyną wyhodowaną tylko na oborniku wykazały czasowo większą skłonność do zapadania na zdrowiu. Sprawozdanie wspomnianej wyżej kliniki dziecięcej kończy się następującą konkluzją: „Jak z tego wynika, przy karmieniu niemowląt osiąga się znacznie lepsze wyniki, podając im jarzyny zasilane nie wyłącznie obornikiem, lecz obornikiem i nawożeniem sztucznym.“

Rozwój roślin wymaga rozmaitych substancji nieorganicznych, przede wszystkim zaś azotu, kwasu fosforowego, potasu i wapna. Jeżeli brak jest choć jednego z tych odżywczych składników, wówczas rośliny zaczynają marnieć i wreszcie chorować. Nawet ludzie i zwierzęta, żywiące jednostronnie takimi roślinami, w następstwie tego zapadają często na choroby związane z brakiem odnośnych substancji. Nawet na gruntach dziewiczych, świeżo zamienionych lub z użytki rolne, choroby takie występują czasem w niezwykle silnym stopniu. Dopiero po uzupełnieniu brakujących składników odżywczych stworzone są warunki dla rozwoju roślin zdrowych i nadających się w całej pełni na żywność dla ludzi i zwierząt.

Ludzie nie są dziś przeciętnie mniej zdrowi niż dawniej, lecz bardziej nerwowi. Zastosowanie maszyn i nowoczesne środki komunikacyjne oraz wzmożona działalność gospodarza przyspieszyły w dużym stopniu tempo pracy. Nie dziwnego też, że ludzie czują się dziś bardziej wyczerpani nerwowo, niż to było dawniej. Na twierdzenie jednak, że stosowanie sztucznych nawozów pozostaje w jakimś związku ze wzrostem chorobowych objawów nerwowych lub z innymi t. zw. chorobami kultury, nie znajdujemy dotychczas ani cienia jakiegokolwiek dowodu.

Wszystkie te fakty przekonują nas dostatecznie, że odkrycie naukowe Liebig'a wywarło zbawienny wpływ na rozwój ludzkości, a przede wszystkim stworzyło podwaliny pod olbrzymi wzrost wydajności rolnictwa.

Warum Ablieferungspflicht? Dlaczego obowiązek dostawy?

Die gegenwärtigen Verhältnisse nicht nur im Generalgouvernement, sondern darüber hinaus auf dem ganzen europäischen Festland haben es mit sich gebracht, daß insbesondere auf dem Gebiet der landwirtschaftlichen Erzeugung Maßnahmen getroffen wurden, die in Friedenszeiten nicht oder nur im beschränkten Ausmaße notwendig sind.

Die Durchführung der Ablieferungspflicht für alle Erzeugnisse ist in diesem Zusammenhang von ganz besonderer Bedeutung. Alle Anstrengungen zur Steigerung der Produktion wären sinnlos, wenn das Erzeugte nicht in dem wirklich erforderlichen Maße auch der Versorgung zugeführt würde.

Die landwirtschaftlichen Verhältnisse im Gebiet des Generalgouvernements haben sich gegenüber der Vorkriegszeit grundlegend geändert. Durch den Ausfall wichtiger Agrargebiete ist dieses Land nunmehr vor die Aufgabe gestellt, sich aus seiner eigenen Kraft eine Ernährungsbasis zu schaffen, die die Gewähr

Stosunki charakteryzujące dzisiejszą dobę, nie tylko w Generalnym Gubernatorstwie, ale i daleko poza jego granicami, a nawet na całym europejskim kontynencie, stworzyły osobliwy stan rzeczy, w którym zaszła potrzeba wydania, zwłaszcza w zakresie produkcji rolniczej, szczególnych zarządzeń, które w okresie pokoju albo wcale nie są potrzebne, albo co najwyżej w ograniczonej mierze.

W związku z tym pierwszorzędną doniosłość posiada sprawa efektywnego urzeczywistnienia zasady obowiązkowych dostaw wszelkiego rodzaju płodów rolniczych. Wszelkie bowiem wysiłki dla podniesienia produkcji byłby bezcelowe, gdyby plon jej nie mógł być obrócony na cele zaopatrzenia.

Stosunki rolne na terenie Generalnego Gubernatorstwa uległy w stosunku do przedwojennego stanu rzeczy zasadniczej zmianie. Z odpadnięciem ważnych pod względem produkcji rolniczej obszarów kraj ten stanął wobec konieczności stworzenia sobie własnymi siłami podstawy żywienia, pozwalającej na zapewnienie

dafür bietet, für alle die notwendigen Lebensmittel bereitstellen zu können. Es liegt auf der Hand, daß dieses nicht von heute auf morgen hundertprozentig durchgeführt werden kann, denn die Landwirtschaft ist eben an gewisse Voraussetzungen der Natur gebunden, die der Mensch zwar in geringem Maße hemmen oder fördern, aber niemals restlos beherrschen kann. Bis zur Errichtung einer hundertprozentig für die Bevölkerung ausreichenden Ernährungsgrundlage sind daher Maßnahmen wie die Ablieferungspflicht unerläßlich. Es hieße, ein Verbrechen gegenüber der Allgemeinheit begehen, wollte man diese Tatsache achtlos beiseiteschieben. Gewiß, hätten wir heute eine vollständig freie Landwirtschaft, so würde das wohl für einen beschränkten Kreis ein ganz bedeutender Vorteil sein, sich aber um so nachteiliger auf alle übrigen auswirken.

Die Preise würden sich notgedrungen nach Angebot und Nachfrage richten und in kurzer Zeit phantastisch in die Höhe schnellen. Damit würde dem kleinen Mann aber die Möglichkeit genommen, seinen Lebensunterhalt zu bestreiten. Das gilt insbesondere für Gebiete, die wenig Landwirtschaft haben — und noch mehr natürlich für die Städte.

Jede Menge Lebensmittel, die im Schleichhandel verschwindet, wird zunächst dem Verbraucher entzogen, ihm allerdings auf Umwegen — aber zu einem vielfach höheren Preis — wieder zur Verfügung gestellt.

Wenn heute der Wucher mit Lebensmitteln verhindert worden ist und jeder im Rahmen des Möglichen die ihm zustehende Menge zu normalen Preisen erhält, so ist die Ablieferungspflicht die erste und wichtigste Voraussetzung zur Schaffung dieser Tatsache gewesen.

Das neuzeitliche Kartoffellagerhaus Nowoczesny spichrz na ziemniaki

In der ernährungswirtschaftlichen Fachpresse werden in letzter Zeit Gedanken und Anregungen zur Reform der bisherigen Art der Kartoffellagerung erörtert, die auch für die Kartoffelwirtschaft des Generalgouvernements von besonderem Interesse sein dürften. Bereits vor einem Jahre veröffentlichte „Die Landware“, eine Tageszeitung für die Landwaren-Bewegung, Verarbeitung und Verwertung, einen Bericht über den Bau einer Kartoffelhalle, in dem hervorgehoben wurde, daß die neuzeitliche Kartoffellagerung am besten in einer Halle und nicht mehr in Kellern geschieht. Auf diese Weise würden Arbeitskräfte, Zeit und Geld gespart. Be- und Entladung der Transportfahrzeuge können unmittelbar in der Halle vor sich gehen. In einer Halle können außerdem die Kartoffeln höher geschüttet werden als im Keller; in ihr lassen sich Be- und Entlüftung auch mit verhältnismäßig einfachen Mitteln besser regeln.

Die Idee eines Kartoffellagerhauses

Nachdem der Vorschlag der Kartoffelhalle in den Fachkreisen ungewöhnlich lebhaftes Interesse hervorgerufen hatte, wird von den „Mitteilungen für die Landwirtschaft“ zum gleichen Thema ein neuer, aus den Leserkreisen dieser Zeitschrift entstammender, ausführlich begründeter Vorschlag veröffentlicht. Ausschlaggebend war für den Verfasser auch hierbei die Notwendigkeit, gegenüber der bisherigen Einmietung erhebliche Einsparungen an Arbeitskraft und Zeit zu ermöglichen.

Nach Ansicht des Verfassers muß man sich eigentlich darüber wundern, warum nicht ebenso wie beim Getreide auch für die Aufbewahrung der Kartoffeln geeignete

nicht koniecznych środków żywności w stopniu wystarczającym na zaspokojenie potrzeb całej ludności. Jest wczeka oczywista, że program ten nie może być zrealizowany w 100% z dziś na jutro, rolnictwo bowiem zależne jest z natury rzeczy od pewnych podstawowych warunków przyrody, które wola i praca ludzka może tylko w niewielkim stopniu ścieśnić lub rozszerzyć.

Do czasu wytworzenia takiej podstawy wyżywienia, któryby w pełnej mierze starczyła na potrzeby całej ludności, zarządzenia tego rodzaju jak obowiązkowa dostawa produktów rolnych stanowią nieuchronną konieczność. Przejść nad tym faktem, poprostu do porządku, znaczyłoby popełnić zbrodnię wobec interesów ogółu. Zapewne, że gdybyśmy mieli dziś rolnictwo korzystające z pełnej swobody, byłoby to z bardzo wielką korzyścią dla pewnej ograniczonej warstwy tej ludności; tym większe wszakże niekorzyści spadłyby przez to na innych.

Ceny musiałyby siłą rzeczy kształtować się stosownie do podaży i popytu, a tym samym dojść w najkrótszym czasie do zawrotnej wysokości. Wówczas jednak zwyczajny, szary człowiek utraciłby poprostu możliwość zaspakajania swych codziennych potrzeb życiowych. Dotyczy to w szczególności tych części kraju, w których rolnictwo jest mało uprawiane.

Każda ilość żywności, znikająca w kanałach handlu pokatnego, przepada chwilowo dla ogółu spożywców; dociera ona wprawdzie do nich w końcu określonymi drogami, ale po wielokrotnie wyższych cenach.

Jeśli tedy lichwa w handlu środkami żywności została dziś uniemożliwiona i jeśli każdy otrzymuje dziś w granicach możliwości przypadającą rację po cenach normalnych, to przypisać należy to obowiązkowi dostawy.

Na łamach fachowej prasy rolniczej roztrząsane są w ostatnich czasach myśli i projekty na temat reformy dotychczasowego sposobu przechowywania ziemniaków, które także i dla gospodarki ziemniaczanej Generalnego Gubernatorstwa mogą mieć duże znaczenie. Jeszcze w ubiegłym roku ukazało się w „Die Landware“, piśmie codziennym poświęconym zagadnieniom ruchu, przeróbki i użytkowania towarów rolniczych, sprawozdanie o budowie szopy na ziemniaki, w którym podniesiono myśl, że nowoczesne przechowywanie ziemniaków powinno odbywać się raczej w szopach niż w piwnicach. Przechowywanie w szopie zaoszczędziło wiele czasu, pracy i pieniędzy. Naładowywanie i wyładowywanie wozów można by skutecznie wprost w szopie. Poza tym w szopie można ziemniaki nasywiać wyżej niż w piwnicy; szopa pozwala również przy użyciu stosunkowo prostych środków na lepsze regulowanie przepływu powietrza.

Pomysł spichrza na ziemniaki

Niezwykle żywe zainteresowanie, jakie projekt ten obudził w kręgach fachowych, nie zdolało jeszcze przebrzmieć, gdy w piśmie „Mitteilungen für die Landwirtschaft“ (Wiadomości dla rolnictwa) ukazał się na ten sam temat nowy, obszernie uzasadniony projekt, pochodzący z kół czytelników tego pisma. Myślą przewodnią autora było i w tym wypadku umożliwienie znacznej oszczędności pracy i czasu w porównaniu z dzisiejszym systemem zakopowywania ziemniaków.

Zdaniem autora należy dziwić się, dlaczego właściwie urządzone odpowiednio stodoły nie stały się również powszechnie używanym i oczywistym pomieszczeniem dla prze-

Scheunen zur Selbstverständlichkeit geworden sind, und zwar mit einem festen Aufbewahrungs- und Arbeitsplatz, bei dem die Bedingungen der Arbeits erleichterungen und Arbeitersparung erfüllt sind, um so zu jeder Zeit und bei jedem Wetter sortieren und abliefern zu können. Es können nicht allein wirtschaftliche Gründe gewesen sein, die der Errichtung eines festen Aufbewahrungs- und Arbeitsplatzes für die Kartoffeln im Wege gestanden haben. Denn die Kartoffel bringt doch im ganz anderen Maße das Geld in die Wirtschaft, als es das Getreide kann. Es scheint, als wenn es in erster Linie die Bedenken hinsichtlich der ordnungsgemäßen Aufbewahrung in festen Räumen gewesen sind, die der Einführung solcher Häuser hindernd im Wege standen. Nachdem nun aber jahrelang gute Erfahrungen in behelmsmäßigen Räumen, wie Scheunen, Schafställen oder gar besonders hierfür errichteten Gebäuden, gemacht worden sind, ist der Weg frei, auch diesem Gebiet unser Interesse zuzuwenden.

Aus diesen Gedankengängen heraus entwickelte der Verfasser den Entwurf eines Kartoffelsortier- und Aufbewahrungshauses, das in jeder Hinsicht ein wertvoller Helfer besonders auf dem Gebiet der Arbeiterleichterung und -einsparung werden kann.

Technische Anforderungen

Welche Anforderungen müssen nun an dieses Kartoffellagerhaus gestellt werden?

1. Es muß arbeitserleichternd und arbeitssparend wirken.
2. Es muß frostsicher sein.
3. Es muß so groß sein, daß ein wesentlicher Teil der Ernte darin aufbewahrt werden kann.
4. Es muß zweckmäßig eingerichtet und vielseitig verwendbar sein.

Alle diese Forderungen glaubt das „Kartoffellagerhaus“ zu erfüllen. Für den vorgesehenen Fall soll das Haus bei einer Anbaufläche von etwa 25 Hektar Pflanzkartoffeln gut 2500 dz vorsortierte Kartoffeln fassen können, im allgemeinen also die Hälfte der anfallenden Pflanzkartoffeln.

Die Außenmaße des Hauses betragen 50×11 Meter. Das Haus muß weitgehend frostsicher sein. Hierzu sind besondere bauliche Maßnahmen erforderlich, die die Gewähr für Frostschutz bieten. Der Verfasser hält die Erfüllung des Faktors „frostsicher“ für besonders wichtig, wobei er sich darüber klar ist, daß die Frostsicherheit in keiner Weise durch falsche Sparmaßnahmen leiden darf.

Ein durch frostsichere Wände geschützter Raum kann ohne weiteres zu ebener Erde gebaut werden. Im allgemeinen neigt man dazu, als Frostschutz in die Erde ein-

chowywania ziemniaków, jakim są one dla przechowywania zboża; stodoła taka powinna by posiadać prócz przestroni przeznaczoną na sam skład stałe miejsce do spełniania potrzebnej pracy, zapewniające przy tym wszelkie ułatwienia i oszczędność pracy, a w szczególności dające każdej chwili możność sortowania i wydawania ziemniaków. Autor sądzi, że względy, dla których takie stałe budynki na składowanie ziemniaków i potrzebną przy nich pracę nie przyjęły się, nie były względami jedynie gospodarczej natury. Ziemniaki bowiem zapewniają gospodarstwu dopływ gotówki w dużo wyższym jeszcze stopniu, niż może to uczynić zboże. Wydaje się raczej, że przeszkodą w przyjęciu tego rodzaju składów ziemniaczanych były wątpliwości zasadnicze, czy przechowywanie ziemniaków w stałych, przeznaczonych na to, budynkach jest racjonalne. Dziś jednak, kiedy leżą już poza nami wieloletnie, dodatnie doświadczenia co do przechowywania ziemniaków w pomieszczeniach prowizorycznych, jak np. w stodołach, owczarniach, a tymbardziej w specjalnie na ten cel stawianych budynkach, można już bez obaw poświęcić tej sprawie baczną uwagę.

Wychodząc z tych rozważań, rozwija autor projekt specjalnego budynku, będącego zarazem sortownią i śpichlerzem ziemniaków, który pod każdym względem może oddać wielkie usługi w dziedzinie ułatwienia i zaoszczędzenia pracy.

Wymogi techniczne

Jakim wymogom powinien w szczególności czynić zadość taki spichrz na ziemniaki?

1. Musi on zapewnić ułatwienie i oszczędność pracy.
2. Musi być zabezpieczony od mrozu.
3. Musi być dość obszerny, aby móc pomieścić znaczną część całego zbioru.
4. Musi posiadać celowe urządzenie i dawać możność wielostronnego użytku.

Projektowany spichrz ziemniaczany pragnie wszystkim tym postulatom czynić zadość. W przewidzianym przez autora wypadku, t. j. przy powierzchni uprawnej ok. 25 hektarów sadzeniaków, pojemność śpichrza musi wystarczyć na wygodne pomieszczenie 25 000 q przesortowanych z grubsza ziemniaków, w ogólności zatem połowy całego uzyskanego zbioru.

Wymiary zewnętrzne budynku wynoszą podług projektu 50×11 metrów. Budynek musi być starannie zabezpieczony od mrozu. W tym celu wymaga się zastosowania pewnych zasad budowy, które zapewniają izolację cieplną. Spełnienie wymogu izolacji cieplnej uważa autor za sprawę szczególnie doniosłą, zdając sobie jasno sprawę z tego, że zabezpieczenie budynku od mrozu nie może w żadnym razie doznać uszczerbku wskutek błędnie zastosowanych oszczędności.

Budynek, posiadający ściany dobrze od zimna chroniące, można bez obawy stawiać wprost na gruncie. W ogólności spotykamy się zwykle ze skłonnością do w budowywania ścian w głąb ziemi dla ochrony zimna. Jest to sposób tani i godny zalecenia wszędzie, gdzie warunki na to pozwalają; nie należy jednak zapominać, że budowle o charakterze piwnic zawsze są narażone na niebezpieczeństwo wilgoci od spodu. Także nawietrzanie i odwietrzanie pomieszczeń piwnicznych przedstawia większe trudności, aniżeli przy budynkach nadziemnych. „Zaduch piwniczny“ jest wszakże czymś przysłowiowym, a tymczasem właśnie ziemniaki muszą mieć dobry, świeży przewiew, jeśli pragniemy uniknąć zawodów i strat. Z tych względów należy dać pierwszeństwo spichrzom naziemnym. Przykrycie ścian z obu stron nasypami z ziemi, aby wzmoc-

Jan Michalewicz

Obst.-Gemüsegrossverteiler
u Kartoffelverteilerstelle

WARSCHAU

Elektoralnastr. 11
Ruf 542-61

Jan Michalewicz

Kurtownia, Rozdzielcza
owoców i warzyw
Skład rozdzielnicy ziemniaków

WARSZAWA

Elektoralna 11
Tel. 542-61

zubauen. Das ist billig und daher auch überall dort angebracht, wo es die Verhältnisse erlauben, aber bei Kellerbauten ist immer die Gefahr des Feuchtwerdens von unten gegeben. Auch hinsichtlich der Ent- und Belüftung bieten Kellerräume immer größere Schwierigkeiten als Räume zu ebener Erde. „Kellerluft“ ist etwas Sprichwörtliches, und unsere Kartoffeln bedürfen sehr starker Entlüftung, damit sie uns keinen Kummer bereiten. Wir bevorzugen daher bewußt das Haus zu ebener Erde. Zu beiden Seiten kann dann ohne weiteres eine Erdaufschüttung stattfinden, um weiteren Frostschutz zu gewähren.

Die Durchfahrt soll nicht in der Mitte, sondern an einer der Längsseiten des Hauses entlangführen, damit der gesamte Vorratsraum auf einer Seite liegt. Dies hat sich als notwendig herausgestellt, um die späteren Arbeitsvorgänge besser vonstatten gehen zu lassen.

Das Dach soll ein Spitzdach aus Ziegeln sein. Durch das Spitzdach erscheint allerdings der Einbau einer Zwischendecke notwendig, um genügend gegen den Frost isolieren zu können.

Zur oberen Durchlüftung dienen gegenüberliegende Fenster, die gegen Frost durch Holzklappen von außen und innen zu schützen sind, damit unter Umständen durch Dazwischenfüllen von Kaff oder Stroh ein verstärkter Wärmeschutz geschaffen werden kann.

Innere Einrichtung

Im einzelnen ist die Einrichtung des Hauses folgendermaßen gedacht:

In der Mitte des Vorratsraumes quer zur Durchfahrt in einer Breite von 3,50 Meter wird eine besondere Sortierkammer geschaffen. Diese soll auf einer 2 Meter über dem gewachsenen Boden befindlichen Bühne eine fest eingebaute, motorisierte Sortiermaschine bekommen. Diese Sortiermaschine teilt den Vorratsraum in zwei gleich große Räume, die, wenn nötig, noch weiter zur Aufnahme verschiedener Kartoffelsorten unterteilt werden könnten. Sie besitzt weitgehende Oberlichtung durch doppeltes Oberglas in der Decke und bietet außerdem noch genügend Raum für die Aufnahme und Stapelung gesackter Ware.

Die Beschickung des Hauses erfolgt jedoch nicht von der Durchfahrt aus, sondern von der gegenüberliegenden Außenseite des Hauses. Hier kommen die Wagen vom Felde zur Mieteindeckung erforderlich waren. Der Einfülltrichter mit Siebvorrichtung bewirkt, daß die Erde gar nicht mit in das Haus hineinkommt. Die Sortiermaschine trennt die kleinen und großen Kartoffeln von der Pflanzware. Wie bereits anfangs erwähnt, steht ja die Sortiermaschine auf einer 2 Meter hohen Bühne, damit die Kartoffeln von oben nach unten bewegt werden können. Der Raum unter der Bühne dient als Aufbewahrungsraum für die kleinen Futterkartoffeln, die unmittelbar von der Maschine in den entstandenen Keller hineinfallen. Dieser wird zweckmäßig noch weitere 0,50 Meter vertieft und kann leicht von der Durchfahrt her entleert werden. Die großfallende Ware füllt von der Maschine seitlich in einen hierfür bestimmten Raum, der ein Fassungsvermögen von etwa 150 dz hat.

Nun soll die Ware vorsortiert maschinell in den Aufbewahrungsraum gebracht werden. Hierzu sind nur die beiden Männer notwendig, die auch wie bisher zur Mieteindeckung erforderlich waren. Der Einfülltrichter mit Siebvorrichtung bewirkt, daß die Erde gar nicht mit in das Haus hineinkommt. Die Sortiermaschine trennt die kleinen und großen Kartoffeln von der Pflanzware. Wie bereits anfangs erwähnt, steht ja die Sortiermaschine auf einer 2 Meter hohen Bühne, damit die Kartoffeln von oben nach unten bewegt werden können. Der Raum unter der Bühne dient als Aufbewahrungsraum für die kleinen Futterkartoffeln, die unmittelbar von der Maschine in den entstandenen Keller hineinfallen. Dieser wird zweckmäßig noch weitere 0,50 Meter vertieft und kann leicht von der Durchfahrt her entleert werden. Die großfallende Ware füllt von der Maschine seitlich in einen hierfür bestimmten Raum, der ein Fassungsvermögen von etwa 150 dz hat.

Bei Anwendung von entsprechenden Transport- und Entlüftungsanlagen wird also die Forderung:

nicht jescze izolację cieplną, nie nasuwa oczywiście żadnych wątpliwości.

Przejazd nie powinien prowadzić środkiem spichrza, lecz przechodzić wzdłuż jednej ze ścian dłuższych, tak, aby cały magazyn znajdował się po jednej stronie budynku. Rozkład taki okazał się potrzebnym dla ułatwienia późniejszych prac gospodarskich około ziemniaków.

Dach spichrza powinien być stromo ścięty i zbudowany z dachówek. Spiczasty kształt dachu stwarza oczywiście konieczność dobudowania jeszcze powały, aby wewnątrz budynku zabezpieczyć należycie od mrozu.

Powałę stanowić może zwyczajne przepierzenie z desek przyrzuczonych gliną i pokryte grubą warstwą wojłoku roślinnego, która zapewnią należyłą ochronę od zimna. Strych może być również zużytkowany na rozmaite cele np. na skład worków, albo na przechowanie suszonych liści buraczanych lub suszonych wytlóków cukrowianych.

Przewietrzanie od góry zapewniają dwa naprzeciw siebie umieszczone okna, zaopatrzone dla ochrony od mrozu w zewnętrzne i wewnętrzne klapy drewniane, które można w razie potrzeby wypełnić plewami lub słomą dla wzmocnienia izolacji cieplnej.

Urządzenie wewnętrzne

Wewnętrzne urządzenie spichrza pomyślane jest w szczególności jak następuje:

W pośrodku właściwej przechowalni urządza się poprzecznie do przejazdu specjalną sortownię, szerokość na 3,50 m. W sortowni tej na pomoście, wzniesionym na 2 metry ponad ziemię, ustawia się zmotoryzowaną maszynę do sortowania (sortownik). Sortownia dzieli całą przechowalnię na dwie równej wielkości komory, które w razie potrzeby można dalej jescze podzielić, odpowiednio do ilości różnych gatunków ziemniaków. Posiada ona światło górne w postaci podwójnych szyb w powale i zawiera ponadto jescze dostatecznie dużą przestrzeń, pozwalającą worki, wypełnione towarem, układać w stopy.

Ładowania spichrza nie uskutecznią się od strony przejazdu, lecz od przeciwległej, zewnętrznej ściany budynku. Tu zajeżdżają z pola łagodnie wznoszącą się drogą wozy wypełnione luznym lub opakowanym w worki towarem i podjeżdżają przed małą, przenośną rampę drewnianą, umieszczoną w pośrodku spichrza. O ile towar jest już naładowany w worki, odstawia się worki na rampę i wóz może natychmiast odjechać. O ile zaś towar zwożony jest luzem, wrzuca się go widłami w drewniany lej.

Idzie teraz o to, aby ziemniaki, po przesortowaniu ich zgrubsza, przetransportować do właściwego magazynu, co powinna wykonać maszyna. Do wykonania tej czynności wystarczy praca tych samych dwóch ludzi, którzy dotąd bywali potrzebni do przykrywania ziemniaków w kopcach. Sito umieszczone w leju oddziela ziemię i zapobiega przedostawaniu się jej do wnętrza spichrza. Teraz przychodzi kolej na sortownik, który oddziela małe i duże ziemniaki od sadzaniaków. Jak już wyżej wspomniano, sortownik ustawiony jest na pomoście, wzniesionym na 2 metry ponad ziemię, co umożliwia zrzucanie ziemniaków z góry na dół. Przestrzeń znajdująca się pod pomostem służy za skład drobnych ziemniaków pastewnych, które bezpośrednio z maszyny spadają w otwartą piwnicę. Tę ostatnią, nawet pogłębiając jescze o pół metra, można z łatwością opróżnić, stojąc na przejeździe. Grubsze ziemniaki spadają z maszyny na bok, do specjalnie na to przeznaczonej komory, posiadającej pojemność około 150 q.

Przy zastosowaniu odpowiednich urządzeń do transportu i przewietrzania opisany wyżej

weniger Arbeitskräfte — höhere Leistungen in vollem Maße erfüllt.

Betriebswirtschaftliche Vorteile

Für den Hof ergeben sich hieraus folgende betriebswirtschaftliche Vorteile:

1. Zusammendrängung des Sortierens auf einen kürzeren Zeitraum und damit die Freimachung der Arbeitskräfte für andere notwendige Feldarbeiten.
2. Die Möglichkeit des Fertigmachens der Ware auf Vorrat unter Ausnutzung jeder Stunde, wo Feldarbeiten durch Witterung unmöglich sind.
3. Die Verladung kann termingemäß und beschleunigt durchgeführt werden.
4. Frühzeitiger Beginn der Sortierung im Frühjahr. Dies ist besonders wichtig nach Spätwintern, um die eigene Bestellung so bald als möglich durchführen zu können.

spichrz czyni w pełnej mierze zadość zasadzie: mniej pracowników — większy wynik.

Korzyści techniczno-gospodarcze

Właściciel gospodarstwa odnosi tu w rezultacie następujące techniczno-gospodarcze korzyści:

1. skrócenie czasu sortowania, a tym samym zwolnienie sił roboczych dla innych koniecznych prac w polu;
2. możliwość przygotowania zapasu gotowego towaru z wyzyskaniem każdej wolnej godziny, kiedy niepogoda uniemożliwia prace polne;
3. możliwość skutecznego załadowania w pożądanym terminie i w przyspieszony sposób;
4. wczesne rozpoczynanie sortowania na wiosnę, co jest szczególnie ważne po późnej zimie, gdyż umożliwia przyspieszenie własnej uprawy.

Die Anbauplanung in Bulgarien Plany uprawy w Bułgarii

Großbulgarien ist mit den rückgegliederten Teilen von Mazedonien und des thrazischen Küstenlandes zu einem der wichtigsten Agrarländer Südosteuropas geworden. Bodenverhältnisse, Klima und geographische Lage gestalten eine sehr mannigfaltige Pflanzenproduktion, und der sprichwörtliche Fleiß des bulgarischen Landvolkes ist ebenfalls für die bulgarische Landwirtschaft von unschätzbarem Wert.

Der Fünfjahresplan

Die Regierung ist jetzt dabei, im Rahmen eines Fünfjahresplanes, der in diesem Jahr in Angriff genommen werden soll, die natürlichen Voraussetzungen für die Verbesserung der Landwirtschaft und die hohen Arbeitswerte des bulgarischen Landvolkes in ein System zu bringen, das den zweckmäßigsten Einsatz dieser beiden Faktoren im Interesse der bulgarischen Wirtschaft und des bulgarischen Volkes gewährleisten wird. Bulgarien ist sich dabei seiner Verpflichtung Europa gegenüber bewußt. Bulgariens Stellung als Lieferant landwirtschaftlicher Überschüsse ist durch die Gebietsvergrößerungen des letzten Jahres außerordentlich verbessert worden. Das Land ist heute der größte Orienttabakerzeuger Europas und eines der leistungsfähigsten und vielversprechendsten Ölfucht-, Obst- und Gemüsebaugebiete Europas.

Industriepflanzen

Die bulgarischen Anbaupläne für dieses Jahr stehen daher im Zeichen der europäischen Gemeinschaft. Ohne auf allzu viele Einzelheiten einzugehen, kann festgestellt werden, daß im wesentlichen die Parolen, die für den Anbau 1940/41 galten, auch 1942 wieder befolgt werden. Vor allem wird der Industriepflanzenanbau auch in diesem Jahr abermals erweitert. In den letzten Jahren hat man damit außerordentlich schöne Erfolge errungen. Landwirtschaftsminister Kuschev sprach Ende Januar im Sobranje darüber und konnte mit Befriedigung feststellen, daß sich zum Beispiel die Flachsfläche von 700 ha im Jahre 1936 auf 3200 ha 1941, der Flachsenertrag in der gleichen Zeit von 143 000 kg auf 950 000 kg erhöht hat, während die Baumwollfläche, die vor 10 Jahren nur etwa 2500—3000 ha ausmachte, in diesem Jahr 70 000 ha betragen wird. Die Hanffläche wurde 1936 bis 1941

Wielka Bułgaria wraz z nowo przyłączonymi obszarami Macedonii i Półwyspu Trakijskiego stała się jednym z najważniejszych krajów rolniczych południowo-wschodniej Europy. Jakość gleby, klimat i położenie geograficzne umożliwiają bogatą różnorodność w uprawie roślin, przysłowiowa zaś pracowitość ludu bułgarskiego stanowi dla rolnictwa bułgarskiego czynnik o nieocenionej wartości.

Plan pięcioletni

Przy pomocy planu pięcioletniego, którego wykonania ma rozpocząć się w roku bieżącym, rząd bułgarski czyni obecnie przygotowania do ujęcia sprzyjających podniesieniu się poziomowi rolnictwa warunków naturalnych oraz wysokich zalet bułgarskiej ludności rolniczej jako rezerwoaru sił roboczych w jednolity system, który zapewnić ma możliwie największą celowość w zużytkowaniu obu tych czynników dla dobra bułgarskiej gospodarki i całego narodu bułgarskiego. Bułgaria posiada pełną świadomość swych obowiązków wobec Europy. Stanowisko Bułgarii jako dostawcy nadwyżek rolniczych uległo w związku z dokonanym w ubiegłym roku przyłączeniem nowych terytoriów, daleko idącej poprawie. Kraj ten jest obecnie największym w Europie producentem orientalnych tytoniów, a zarazem jednym z najproduktywniejszych i najbardziej obiecujących obszarów uprawy płodów oleistych, owoców i jarzyn w Europie.

Rośliny przemysłowe

Bułgarskie plany uprawy na rok bieżący stoją tedy pod znakiem europejskiej wspólnoty. Nie wchodząc zbyt wiele w szczegóły można powiedzieć ogólnie, że hasła przewodnie, które przyświecały uprawie 1940/41, utrzymane są nadal i na rok 1942. W szczególności uprawa roślin przemysłowych dozna w tym roku dalszego powiększenia. W ciągu ostatnich lat osiągnięto już na tym polu niezwykle piękne wyniki. Sprawę tę poruszył w końcu stycznia minister rolnictwa Kuszew, który przemawiając w Sobranium, stwierdził z zadowoleniem, że np. powierzchnia uprawy lnu zwiększyła się z 700 ha w r. 1936 do 3200 ha w roku 1941, zbiór lnu zaś w tymże czasie wzrósł ze 143 000 kg do 950 000 kg; powierzchnia uprawy bawełny, która przed laty 10-ciu wynosiła zaledwie 2500—3000 ha, w roku bieżącym wyniesie 70 000 ha. Uprawa konopi po-

von 6300 ha auf 13 800 ha vergrößert, und der Erntertrag stieg in der gleichen Zeit ebenfalls um rund 100 vH auf etwa 6 Mill. kilogramm.

Auch der Anbau von Sojabohnen, Sonnenblumen, Rizinusstauden, von Heil- und Medizinalpflanzen hat beträchtliche Fortschritte gemacht, wodurch Bulgariens Stellung als Lieferant von Industriepflanzen in Europa wesentlich verstärkt worden ist. Bulgarien wird sich auch bemühen, seine Stellung als Lieferant hochwertiger Orienttabake noch weiter auszubauen, da es durch die mazedonischen und thrazischen Gebiete große Tabakflächen erhalten hat.

Gartenbau

Als das Land der fleißigen Gärtner Europas und in Anbetracht der großen Nachfrage, die in ganz Europa nach Obst und Gemüse herrscht, wird Bulgarien auch den Gartenbau in diesem Jahr noch weiter verbessern, um den vielfältigen Ansprüchen, die heute an die bulgarischen Gartenbauerzeugnisse, vor allem an Erdbeeren, Tomaten, Frühgemüse, Paprika, Obst und Weintrauben, auf den europäischen Märkten gestellt werden, zu befriedigen. Ein Großteil der Obst- und Gemüseernte wird zweckmäßigerweise in Bulgarien selbst halb oder ganz verarbeitet, was die Transportprobleme wesentlich vereinfacht. Deswegen wendet die Regierung ihre Aufmerksamkeit auch dem Aufbau einer gut fundierten Agrarindustrie zu, was gleichzeitig auch zur Verbesserung der Arbeitsverhältnisse auf dem Lande beiträgt und vielen tausenden Zwergbauernfamilien zusätzliche Einnahmen bringt.

Getreide und Hackfrüchte

Vor dem Kriege hatte man eine Einschränkung des Getreidebaues, insbesondere eine Verringerung der Weizen- und Maisflächen propagiert. Die Erfahrungen der letzten Jahre haben gezeigt, daß — zumindest im Kriege — die Verkleinerung der Getreideflächen unzweckmäßig ist. Deswegen nimmt man jetzt davon Abstand, ja man fordert sogar eine Vergrößerung der Getreideproduktion. In diesem Sinne wird auch das Frühjahrsanbauprogramm 1942 in Bulgarien durchgeführt werden. Desgleichen wird der Anbau von Hackfrüchten, Kartoffeln, Mais und Zuckerrüben — die Rübenfläche soll auf 28 000 ha vergrößert werden, sie betrug 1941 19 000 ha — in diesem Jahr erheblich erweitert. Für die Viehzucht bereitet die Regierung gleichfalls verschiedene Maßnahmen vor, um den Fleisch- und Fettbedarf des Landes zu decken.

Der bulgarischen Landwirtschaft erwachsen über die Anbausorgen und die geplante Durchführung des Fünfjahresplanes hinaus noch andere dringliche Aufgaben, die vor allem mit der bulgarischen Wiederbesiedlung des thrazischen Küstenlandes und der Aufrechterhaltung der landwirtschaftlichen Produktion in diesem Gebiet zusammenhängen. Auch die Beschaffung und Bereitstellung der für den Anbau und die Pflege der Kulturen benötigten Maschinen und Geräte, Handelsdüngermengen und Pflanzenschutzmittel stellt die Regierung vor große Aufgaben.

Gemeinschaftlicher Einsatz

Noch stärker als in früheren Jahren wird man in diesem Jahre die genossenschaftliche Bearbeitung des Bodens und den gemeinschaftlichen Maschineneinsatz fördern. Man hat damit bisher schon die größten Erfolge erzielt. Diese Form des Gemeinschaftseinsatzes findet auch stärkeren Anklang bei den bulgarischen Landleuten selbst, ja sie ist von ihnen ursprünglich ausgegangen. Die Vorbereitungen, die das Land jetzt schon getroffen hat, sind umfassend und gründlich, und wenn der Wettergott Bulgarien hold ist, darf das Land auf eine bessere Ernte hoffen als in den letzten zwei Jahren.

H. G. R.

większyla się od 1936 r. do 1941 r. z 6300 ha do 13 800 ha, wydajność plonu zaś wzrosła w tymże czasie również o okrągłych 100%, t. j. do 6 milionów kg.

Także i uprawa soi, słonecznika, ry cynusu oraz roślin leczniczych poczyniło poważne postępy, co również wpłynęło w dużym stopniu na wzmocnienie stanowiska Bulgarii w Europie jako wielkiego dostawcy roślin przemysłowych. Bułgaria przesiębierze ponadto starania o dalszą rozbudowę swej pozycji jako dostawcy wyrobowych tytoniów orientalnych, z uwagi na przyłączone ostatnio wielkie obszary uprawy tytoniu, położone w Macedonii i w Tracji.

Ogrodnictwo

Jako ojczyzna najskrętniejszych w Europie ogrodników i ze względu na panujący w Europie duży popyt na owoce i jarzyny, Bułgaria pomyślała też o dalszym powiększeniu w bieżącym roku swego ogrodnictwa, aby móc zaspokoić daleko idące zapotrzebowanie rynków europejskich na bułgarskie produkty ogrodnicze i sadownicze, przede wszystkim zaś na truskawki, pomidory, wczesne jarzyny, paprykę, owoce i winogrona. Znaczną część zbioru owoców i jarzyn przerabia się w Bułgarii na półfabrykaty lub na towar gotowy, co znacznie upraszcza trudności transportowe. Z tych względów rząd poświęca wiele uwagi rozbudowie dobrze fundowanego przemysłu rolnego, który przyczyni się zarazem do rozwiązania zagadnienia pracy na wsi i wielu tysiącom rodzin włościańskich o karłowatych gospodarstwach przysporzy dodatkowe dochody.

Zboża i okopowizny

Przed wojną propagowano w Bułgarii ograniczenie uprawy zbóż, a w szczególności zmniejszenie powierzchni uprawy pszenicy i kukurydzy. Doświadczenia ostatnich lat wykazały jednak, że zmniejszenie obszaru uprawy zbóż — przynajmniej dopóki trwa wojna — nie jest pożądane. Dlatego obecnie nie tylko odstąpiono od tego zamiaru, ale przeciwnie podnosi się jeszcze żądanie powiększenia produkcji zboża. W tym duchu też wykonany będzie w Bułgarii program upraw wiosennych w roku 1942. Znacznemu powiększeniu ulegnie ponadto w tym roku uprawa okopowizny, ziemniaków, kukurydzy i buraków cukrowych; obszar uprawy buraków cukrowych, który w 1941 roku wynosił 19 000 ha, ma być obecnie zwiększony do 28 000 ha. W zakresie hodowli bydła rząd przygotowuje również rozmaite zarządzenia, aby zapewnić pokrycie zapotrzebowania na mięso i łuszcze.

Poza programem uprawy oraz zamierzoną realizacją planu pięcioletniego rolnictwo bułgarskie czeka jeszcze szereg innych niecierpiących zwłoki zadań do rozwiązania, w pierwszym zaś rzędzie wszystkie zagadnienia połączone z ponowną kolonizacją Pobrzeża Trackiego i z podtrzymaniem produkcji rolniczej w tym rejonie. Nie małych wysiłków ze strony rządu będzie też wymagała sprawa przygotowania i uruchomienia potrzebnych do uprawy poszczególnych kultur rolnych maszyn i narzędzi oraz sztucznych nawozów i środków ochrony roślin od szkodników.

Praca zbiorowa

Hasła spółdzielczej uprawy roli oraz zbiorowego stosowania maszyn rolniczych poparte będą w roku bieżącym z większym jeszcze naciskiem aniżeli w latach ubiegłych; te formy współpracy dały bowiem dotychczas jak najlepsze wyniki. Dodać trzeba, że zbiorowa praca cieszy się dużą popularnością wśród ludności wiejskiej Bułgarii, a nawet pierwotne jej formy wyszły były z kół tej ludności. Słowem przygotowania, jakie dotychczas poczyniono w Bułgarii, są tak wszechstronne i gruntowne, że jeśli tylko dopiszą dobre pogody, kraj ten może oczekiwać zbiorów lepszych jeszcze niż w dwóch ostatnich latach.

AGRAR-

PRZEGLAD

RUNDSCHAU

ROLNICZY

Ägyptens Getreideversorgung

Die ägyptische Regierung hat in Oberägypten und in den Provinzen Menufia und Galobia im Innern des Landes den Anbau von Baumwolle untersagt. Ein anderes Gesetz verpflichtet die Landwirte aller Gebiete, in denen keine Baumwolle angebaut wird, Getreide anzubauen. Durch diese Anordnung soll die Getreideversorgung Ägyptens gesichert werden. Nach einer Berechnung des Landwirtschaftsministeriums fehlen Ägypten zur Deckung des Eigenbedarfes 5,5 Mill. bushels Getreide, das sind 14,97 Mill. Doppelzentner.

Die Schwierigkeiten des USA.-Agrarexports

Durch den Ausfall Kontinental-Europas als Käufer sind die Schwierigkeiten des USA.-Exports in einem Maße verstärkt worden, daß man bei den wichtigsten Produkten geradezu von einem Zusammenbruch sprechen kann. So sank z. B. die Ausfuhr von Baumwolle im ersten Halbjahr 1941 gegenüber dem ersten Halbjahr 1940 dem Werte nach auf 26 Mill. gegenüber 174 Mill. Doll., von Weizen auf 4 Mill. gegenüber 7 Mill. Doll. und von Tabak auf 10 Mill. gegenüber 27 Mill. Doll. Im ganzen Jahre 1940 hatte die Baumwollausfuhr 214 Mill. gegen 242 Mill. Doll. im Jahre 1939, die Weizenausfuhr 11 Mill. gegen 37 Mill. Doll. und die Tabakausfuhr 44 Mill. gegen 77 Mill. Doll. betragen. Die Weizenausfuhr hat jetzt fast völlig aufgehört, und auch der Rückgang der Tabakausfuhr ist sehr bedeutend.

Nur die Fleisch- und Schmalzausfuhr hat sich mit je 15 Mill. bzw. 8 Mill. Doll. in den beiden genannten Halbjahren infolge der britischen Vorratskäufe auf der gleichen Höhe gehalten, spielt aber in der landwirtschaftlichen Gesamtausfuhr der USA. keine Rolle. Eine gewisse, jedoch verhältnismäßig beschränkte Steigerung des Inlandabsatzes ist nur bei Baumwolle möglich, während der Weizenverbrauch stets ziemlich der gleiche bleibt. Die Regierung hat daher den Farmern die gesamten unverkäuflichen Vorräte abgenommen, was naturgemäß eine Belastung der Steuerzahler mit sich bringt.

Die USA.-Regierung möchte sich nun gerne eine Art Monopolstellung auf dem Weltweizenmarkt dadurch verschaffen, daß sie Argentinien und Kanada dazu bestimmen will, ihre Weizenüberschüsse dem USA.-Farmern zur Verfügung zu stellen, dem dann die Verwertung überlassen bleibt. Die USA. glauben, auf diese Weise den z. Z. sehr eingeschränkten Weltweizenmarkt weitgehend beherrschen und die Preise einigermaßen hoch halten zu können. Diese Preise würde gegenwärtig ausschließlich England zu bezahlen haben, da es heute praktisch noch der einzige Importeur von Überseeweizen ist.

Diese Monopolstellung möchten die USA. auch noch nach dem Kriege aufrechterhalten, um so allen politisch nicht genehmen Ländern den Bezug von Überseeweizen erschweren zu können. Um den weizenerzeugenden Ländern diese Pläne schmackhaft zu machen, betont das USA.-Farmernamt, andernfalls bei einem Konkurrenzkampf aller gegen alle ein katastrophaler Preissturz nicht zu vermeiden sein würde. In Kanada stehen bereits 13 Mill. t Weizen für den Export zur Verfügung, in den USA. 15 Mill. t, in Argentinien 2—3 Mill. t und in Australien 6 Mill. t, insgesamt 36—37 Mill. t.

Zaopatrzenie Egiptu w zboże

Rząd egipski zabronił uprawy bawełny w Górnym Egipcie oraz w głębi kraju, w prowincjach Menufia i Galobia. Inna ustawa wprowadziła dla rolników obowiązek uprawy zboża we wszystkich obszarach, w których nie uprawia się bawełny. Zarządzenia te mają zapewnić Egiptowi dostateczne zaopatrzenie w zboże. Według obliczeń ministerstwa rolnictwa dla pełnego pokrycia własnego zapotrzebowania, brak jest Egiptowi 5,5 milionów buszli zboża, t. j. 14,97 milionów kwintali.

Trudności USA w eksporcie rolniczym

W następstwie utraty kontynentalno-europejskich rynków zbytu trudności eksportowe Stanów Zjednoczonych spotęgowały się do tego stopnia, że w zakresie najważniejszych produktów można już dziś mówić o zupełnym zastojem wywozu. Tak np. wywóz bawełny w pierwszym półroczu 1941 r. w porównaniu z pierwszym półroczem 1940 r. spadł co do wartości z 174 milionów dol. na 26 milionów dol., wywóz pszenicy z 7 mil. dol. na 4 mil. dol., wywóz zaś tytoniu z 27 mil. dol. na 10 mil. dol. Za cały rok 1940 wywóz bawełny osiągnął wartość tylko 214 mil. dol. wobec 242 mil. dol. w 1939 r., wywóz pszenicy 11 mil. dol. wobec 37 mil. dol., wywóz tytoniu 44 mil. dol. wobec 77 mil. dol. w 1939 r. Wywóz pszenicy ustał obecnie prawie całkowicie, wywóz zaś tytoniu zmniejszył się w bardzo znacznym stopniu.

Jedynie wywóz mięsa i szmalcu, osiągając w obu wspomnianych półroczach po 15 mil. dol. wzgl. po 8 mil. dol., utrzymał się dzięki angielskim zakupom na zapas na niezmiennym poziomie, cyfry te jednak nie mają prawie żadnego znaczenia w ramach ogólnej cyfry wywozu rolniczego Stanów Zjednoczonych. Zachodzi możliwość powiększenia zbytu wewnętrznego, a i to tylko w ograniczonym stopniu, jedynie co do bawełny, podczas gdy wewnętrzny zbyt pszenicy utrzymuje się stale na tym samym poziomie. Rząd amerykański zakupił przeto od farmerów całą nie znajdującą zbytu ilość pszenicy, musi to jednak odbić się nieuchronnie na ogóle płatników podatkowych w formie podniesienia podatków.

Korzystając z tej sytuacji, rząd Stanów Zjednoczonych nosi się z zamiarami zdobycia pewnego rodzaju monopolicznego stanowiska na światowym targu pszenicy i w tym celu stara się nakłonić Argentyne i Kanadę, aby państwa te oddały swe nadwyżki pszenicy do dyspozycji amerykańskiego urzędu farmerskiego, który zająłby się dalszym ich zbytem na własny rachunek. Stany Zjednoczone spodziewają się w ten sposób opanować niepodzielnie bardzo ograniczony obecnie światowy rynek pszenicy i móc przez to utrzymać ceny na odpowiednim poziomie. Ceny te musiałaby chwilowo płacić jedynie Anglia, w praktyce bowiem jest ona dziś jedynym jeszcze importerem zamorskiej pszenicy.

Przy pomocy tego monopolu, który Stany Zjednoczone pragnęłyby utrzymać oczywiście także i po wojnie, mogłyby one w przyszłości dowolnie utrudniać przywóz pszenicy zamorskiej wszystkim krajom politycznie sobie nie miłym. Aby zaś kraje, produkujące pszenicę, łatwiej mogły przelknąć te plany, urząd farmerski USA wskazuje na to, że nieuniknionym następstwem walki konkurencyjnej, jakaby się w przeciwnym razie musiała rozwinąć, byłby katastrofalny spadek cen. Dodać trzeba, że Kanada posiada już dziś 13 milionów

Da die Weizen importierenden Länder in Normaljahren im besten Fall nur etwa 18 Mill. t. aufnehmen konnten, stellt die Gesamtmenge von 36—37 Mill. t. die für zwei Normaljahre benötigten Importmengen dar, ohne daß irgendwelche Aussicht vorhanden ist, einen nennenswerten Teil hiervon anderweitig absetzen zu können. Eine Verschlechterung der Lage ist noch dadurch eingetreten, daß nimmehr der Weizenexport nach Ostasien fortgefallen ist.

Aus der ägyptischen Landwirtschaft

Infolge der Unfähigkeit Englands, sein Versprechen, die ägyptische Baumwolle zu übernehmen, einzulösen, ist die ägyptische Landwirtschaft zu außerordentlich weitgehenden Umstellungen gezwungen, die mit großen Schwierigkeiten verbunden sind. Man muß zum Weizenanbau übergehen, und zwar schon aus dem Grunde, da eine Weizeneinfuhr aus den Ländern des britischen Empire, worum die ägyptische Regierung gebeten hatte, nicht möglich ist, da der gesamte Schiffsraum dringend für Truppen- und Kriegsausrüstungstransporte gebraucht wird.

Der Weizenanbau ist jedoch für den ägyptischen Bauern mit einem starken wirtschaftlichen Nachteil verbunden, da er je Flächeneinheit bei weitem nicht den gleichen Ertrag erbringt wie der Anbau von Baumwolle und auch von Zwiebeln, Erzeugnissen, die jetzt jedoch zum großen Teil unverkäuflich geworden sind. Der ägyptische Bauer verfügt überwiegend nur über kleine Bodenflächen, so daß der geringere Ertrag des Weizenanbaues kaum genügt, um seinen Lebensunterhalt zu decken. Dennoch ist die Umstellung auf den Weizenanbau unbedingt notwendig.

Hierzu kommen noch die Schwierigkeiten, die sich aus den erforderlichen Veränderungen in der Düngemittelwirtschaft, dem Verteilungssystem usw. ergeben. Die Schwierigkeiten sind um so größer, als die Umstellung ohne lange Vorbereitung in denkbar schnellstem Tempo durchgeführt werden muß, wenn das Land nicht in Bälde einer schweren Hungersnot ausgesetzt sein soll. Die Lebenshaltungskosten in Ägypten sind seit Ausbruch des Krieges um rund 70% gestiegen und ziehen noch immer weiter an.

Daß dies für die armen, breiten Massen eine schwere Notlage mit sich bringt, bedarf keiner näheren Ausführungen. Die ägyptische Regierung hat zu außerordentlichen Maßnahmen gegriffen. Sie hat eine Hilfsaktion zu Gunsten der Baumwollbauern in die Wege geleitet und sich die Mittel hierzu durch Ausgabe von 4 $\frac{1}{2}$ % Schatzrentenweisungen geschafft, aber trotz dieser Hilfsmaßnahme ist die Lage der ägyptischen Bauern außerordentlich ungünstig.

Die Parolen für den türkischen Frühjahrsanbau

Die landwirtschaftlichen Frühjahrsarbeiten in der Türkei stehen in diesem Jahr ganz im Zeichen der durch den Krieg auch für die Türkei geschaffenen Verhältnisse. Der türkische Ministerpräsident hat in einem an die Bauernschaft gerichteten Aufruf die Wichtigkeit der Erzeugungssteigerung in der Landwirtschaft besonders unterstrichen. Er legte ihr die rechtzeitige Durchführung der Frühjahrbestellung an das Herz und hat auch alle Staats- und Provinzbehörden angewiesen, den Bauern bei der Durchführung ihrer Arbeiten jede Unterstützung zu gewähren. Neben der Erzeugung von Brotgetreide soll vor allem die Erzeugung von Mais, Kartoffeln und Hirse wesentlich erhöht werden. Der Kartoffelanbau wird prämiert. Die Regierung hat auch Maßnahmen getroffen, um die Saatgutversorgung der Landwirtschaft zu gewährleisten. Verschiedene Maßnahmen sollen dem Mangel an Arbeitskräften abhelfen. Die Schüler erhalten Ferien, um in der Landwirtschaft helfen zu können.

t pszenicy wolnej do wywozu, USA 15 milionów t, Argentyna 2—3 milionów t, Australia zaś 6 milionów t, łącznie 36—37 milionów t.

Wobec tego, że kraje importujące pszenicę mogą w normalnych latach objąć w najlepszym razie tylko 18 milionów t, łączna nadwyżka 36—37 milionów t równa jest sumie całego światowego zapotrzebowania importowego na okres dwóch normalnych lat, przyczem niema najmniejszych widoków, aby jakaś poważniejsza część tych zapasów mogła znaleźć zbyt gdzieindziej. Sytuacja ta doznaje dalszego jeszcze zaostrzenia przez całkowite ustanie wywozu pszenicy do Azji Wschodniej.

O rolnictwie egipskim

Fakt, iż Anglia nie jest w możności dotrzymać przyrzeczenia zakupu egipskiej bawełny, wywołał konieczność dokonania nadzwyczaj głęboko sięgających zmian w strukturze egipskiego rolnictwa, których urzeczywistnienie połączone jest z wielkimi trudnościami. W pierwszym rzędzie idzie tu o konieczność przejścia na uprawę pszenicy już choćby z tego powodu, że przywóz pszenicy z krajów brytyjskiego imperium, o co rząd egipski zabiegał, nie jest obecnie możliwy z uwagi na niezbędne zapotrzebowanie tonażu dla transportów wojsk i materiału wojennego.

Uprawa pszenicy oznacza jednak dla egipskiego chłopia dotkliwie straty gospodarcze, pszenica bowiem nie może nawet w przybliżeniu przynieść mu równie wysokiego dochodu na jednostkę powierzchni jak uprawa bawełny i cebuli, które to produkty straciły obecnie w znacznej części możność zbytu. Chłop egipski gospodaruje przeważnie na bardzo małych kawałkach gruntu, tak iż zmniejszony dochód z uprawy pszenicy nie może wystarczyć mu na utrzymanie. Pomimo to jednak przejście rolnictwa egipskiego na uprawę pszenicy stało się dziś nieuchronną koniecznością.

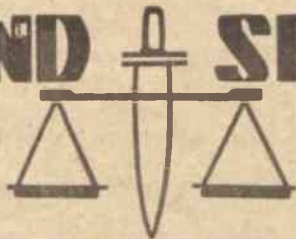
Do tego należy dodać trudności, jakie pociągną za sobą konieczne zmiany w gospodarce nawozowej, w systemie rozdziału produkcji itd. Trudności te powiększa jeszcze ta okoliczność, że wspomniane przeobrażenia muszą być zrealizowane bez długich przygotowań i w możliwie najszybszym tempie, w przeciwnym bowiem razie cały kraj skazany jest w najbliższej przyszłości na dotkliwą klęskę głodu. Koszty utrzymania wzrosły w Egipcie od chwili wybuchu wojny okrągło o 70% i stale wzrastają.

Nie trzeba zaznaczać, w jak ciężkim położeniu stawia to wszystko ubogą ludność Egiptu. W tych warunkach rząd egipski chwycił się środków nadzwyczajnych. Wdrożył on akcję pomocy na rzecz chłopskich posiadaczy plantacji bawełny, zdobywając potrzebne na to środki finansowe przez wydanie 4 $\frac{1}{2}$ % bonów skarbowych; pomimo tych usiłowań przyjęcia chłopom egipskim z pomocą, sytuacja ich jest nadzwyczaj ciężka.

Program uprawy wiosennej w Turcji

Wiosenne prace rolnicze w Turcji stoją w tym roku całkowicie pod znakiem warunków wojennych, w jakich obecnie znalazła się także i Turcja. Turecki prezydent ministrów wystosował odezwę do ludności chłopskiej, w której podkreślił szczególną doniosłość programu podniesienia produkcji rolnej. W szczególności zalecił usilnie dokonanie zawezasu uprawy wiosennej, polecając jednocześnie wszystkim władzom państwowym i regionalnym udzielenie chłopom wszelkiej możliwej pomocy w ich pracach rolniczych. Oprócz produkcji zbóż chlebowych planowane jest w pierwszym rzędzie powiększenie uprawy kukurydzy, ziemniaków i prosa. Za uprawę ziemniaków wyznaczone zostały premie. Rząd wydał dalej zarządzenia, mające zapewnić rolnictwu zaopatrzenie w materiał siewny. W drodze rozmaitych innych zarządzeń rząd stara się zaradzić brakowi sił roboczych. Młodzież szkolna otrzymuje ferie dla spełnienia prac pomocniczych na roli.

STEUER UND SPRACHY PRAWNE RECHT I PODATKOWE

Tatsachenmaterial als Grundlage der Veranlagung

(Steuerordnung vom 14. 2. 36 (G. Bl. R. P. Nr. 14. Pos. 134)

Einer der wichtigsten Grundsätze, die die Steuer-Ordnung für das Ermittlungsverfahren aufstellt, ist, daß wer einen Anspruch erhebt, diejenigen Tatsachen beweisen muß, die nach dem geltenden Recht zur Entstehung des Anspruchs erforderlich sind. Dieser durch die Wissenschaft und Rechtsprechung entwickelte Grundsatz gilt nicht nur für den Steuerpflichtigen, sondern auch für die Veranlagungsbehörden.

Demgemäß bestimmt der Art. 70 § 2 StO, daß die Veranlagungsbehörden verpflichtet sind, „die Veranlagung auf das Tatsachenmaterial zu stützen“. Die Veranlagungsbehörde ist also verpflichtet, die Tatsachen unter Ausnutzung der ihr gesetzlich zu Gebote stehenden Mittel zu ermitteln und falls der festgestellte Sachverhalt vom Gesetz als steuerpflichtig erfaßt wird, für seine Unterbringung unter eine bestimmte gesetzliche Bestimmung Sorge zu tragen. Die Veranlagungsbehörden dürfen eine Tatsache nicht etwa deshalb als festgestellt annehmen, weil der Pflichtige einen gegenteiligen Nachweis nicht erbracht habe.

Andererseits ist der Steuerpflichtige verpflichtet, der Veranlagungsbehörde durch Auskunft, Aufklärungen, Ergänzungen oder Besichtigung der Steuererklärung, auch durch Beibringung, bzw. Vorlage der Bücher und anderer Unterlagen, deren sie bedarf, an die Hand zu gehen. Das passive, noch mehr das widerspenstige Verhalten des Steuerpflichtigen muß sich, allerdings in den Grenzen der freien Beweiswürdigung für den Pflichtigen unter Umständen nachteilig auswirken.

Wo Zweifel oder Lücken bei der rechtlichen Beurteilung von Tatbeständen, (z. B. mangels einer ausdrücklichen Bestimmung des materiellen oder des prozessualen Steuerrechts) bestehen, sind zu deren Lösung oder Ergänzung die Vorschriften des bürgerlichen Rechts zu verwenden. Es ist aber mit Rücksicht auf die Eigen-

„Der Musterbetrieb“

Die Zeitschrift für die fortschrittliche Landwirtschaft zu beziehen durch den AGRARVERLAG, Krakau

Nürnbergstraße 5a

entwicklung des Steuerrechts sorgfältig zu prüfen, ob die Begriffe des bürgerlichen Rechts für die Steuergesetze in demselben Sinn zu werten sind. Diese Prüfung ist selbstverständlich dann zu unterlassen, wenn die Steuergesetze ausdrücklich auf die Regelung anderer Rechtsgebiete hinweisen, z. B. Art. 48 StO, Art. 135 StO.

Ein Beispiel einer beschränkten Anwendung von Grundsätzen und Bestimmungen des bürgerlichen Rechts finden

Material faktyczny jako podstawa wymiaru

Ordynacja podatkowa z dn. 14. 2. 1936 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 14, poz. 134)

Jedną z podstawowych zasad, na jakich się opiera postępowanie ustalające, jest zasada, że każdy kto czegoś żąda, musi udowodnić prawdziwość faktów, które w myśl obowiązującego prawa uzasadniają jego żądanie. Zasada powyższa, rozwinięta przez naukę prawa i orzecznictwo, dotyczy zarówno płatnika podatkowego, jak i władzy wymiarowej.

Stosownie do tego postanawia artykuł 70 § 2 OP, że władze wymiarowe są obowiązane do „oparcia wymiaru na materiale faktycznym“. Jest zatem rzeczą władzy wymiarowej ustalić fakty przy zastosowaniu wszelkich środków, jakimi może ona według prawa rozporządzać oraz tam, gdzie ustalony stan rzeczy podlega według prawa opodatkowaniu, podciągnąć go pod określony przepis ustawy. Władza wymiarowa nie może więc przyjąć np. jakiegoś faktu dlatego tylko za ustalony, że płatnik nie udowodnił przeciwnieństwa.

Z drugiej jednak strony płatnik jest obowiązany iść władzy wymiarowej na rękę, udzielając jej potrzebnych informacji, wyjaśnień, uzupełnień lub sprostowań zeznania podatkowego oraz okazując lub przedkładając jej swe księgi i inne potrzebne dowody. Bierne, a tym bardziej odporne zachowanie się płatnika musiałoby, choć też tylko w granicach swobodnej oceny dowodów, odbić się na płatniku zależnie od okoliczności w sposób ujemny dla jego interesu.

Jeżeli przy ocenie prawnej okoliczności faktycznych zachodzą wątpliwości albo luki (np. dla braku wyraźnego przepisu materialnego lub formalnego prawa podatkowego), należy dla ich rozwiązania wzgl. uzupełnienia stosować postanowienia prawa cywilnego. Przy tym jednak, w interesie samodzielnego rozwoju prawa podatkowego, należy starannie badać, czy wykładnia pojęć prawa cywilnego da się zastosować we właściwym im duchu do ustaw podatkowych. Badanie to staje się oczywiście niepotrzebnym tam, gdzie ustawy podatkowe wyraźnie powołują się na normy prawne, obowiązujące w innych dziedzinach prawa, jak np. art. 48 OP, art. 135 OP.

Przykład ograniczonego zastosowania zasad i przepisów prawa cywilnego stanowi np. ocena pozornego aktu prawnego z punktu widzenia prawa podatkowego. Art. 34 polskiego Kodeksu Zobowiązań (polskie prawo obligacyjne) postanawia, że oświadczenie woli, które za zgodą osoby, do której je skierowano, złożone zostało tylko pozornie, jest nieważne i że minorajną dla oceny prawnej danego wypadku jest właśnie ta czynność prawna, która miała być przy pomocy owego oświadczenia woli ukryta.

W praktyce podatkowej zasada ta nie da się utrzymać bez zmiany. Tak np. pozornie zdziałane przeniesienie przedsiębiorstwa handlowego na żonę, która następnie zleca mężowi jako swemu pracodawcy dalsze prowadzenie przedsiębiorstwa, należy z podatkowego punktu widzenia uważać za prawnie skuteczne. Płaca pobierana przez

wir z. B. bei der steuerlichen Behandlung eines Scheingeschäfts. Art. 34 des polnischen Gesetzbuches der Schuldverhältnisse (poln. Obligationenrecht) bestimmt, daß eine Willenserklärung, die einem anderen gegenüber, mit dessen Einverständnis, nur zum Schein abgegeben ist, nichtig ist und daß demzufolge das, durch diese Willenserklärung gegebenenfalls verdeckte Rechtsgeschäft für die Beurteilung der Sachlage maßgebend ist. Für die steuerliche Praxis ist dieser Grundsatz nicht ohne Abweichungen anzuwenden. So ist z. B. eine nur zum Schein erfolgte Geschäftsübertragung an die Ehefrau, die dann das Geschäft von ihrem Manne, als von einem Arbeitnehmer, fortführen läßt, als steuerlich wirksam anzusehen. Der Lohn des Mannes unterliegt der Lohnsteuer. Die Ehefrau haftet jedoch, gemäß Art 128 § 3 St O als Gesamtschuldner mit dem Steuerpflichtigen für die Einkommensteuer, die auf das aus dem ihr übertragenen Geschäfte erzielte Einkommen entfällt, soweit dieses Einkommen vor der Übertragung erlangt worden ist.

Ist z. B. aus irgendwelchen Gründen ein niedriger wahrer Preis durch einen höheren Scheinpreis verdeckt, so bildet gegebenenfalls dieser höhere Preis die Bemessungsgrundlage für die Veranlagung.

Wird aber ein Scheingeschäft nachweislich zum Zweck der Steuerumgehung oder Steuerminderung geschlossen, so ist die Veranlagungsbehörde befugt, die durch das Scheingeschäft verdeckte wahre Sachlage zu erforschen und gegebenenfalls ein Verfahren zwecks gerichtlicher Feststellung der Scheinnatur des Geschäfts einzuleiten.

Anders als im Reich (Steueranpassungsgesetz vom 16. Oktober 1934) sind die Steuerbehörden im GG. mangels einer positiven Gesetzbestimmung, nicht immer befugt, ohne Inanspruchnahme der Gerichte, die Scheinnatur eines Rechtsgeschäfts mit der Begründung festzustellen, daß eine mißbräuchliche Ausnutzung von Formen und Gestaltungsmöglichkeiten des bürgerlichen Rechts zum Zweck der Steuerumgehung oder Steuerminderung vorliegt. Die Scheinnatur eines Rechtsgeschäfts muß also auf Antrag der Steuerbehörde, gestützt auf Art. 35 § 2 des poln. Gesetzbuches der Schuldverhältnisse, durch ein rechtskräftiges Gerichtsurteil festgestellt werden. Die Steuerbehörde hat die tatsächlichen Behauptungen vorerst glaubhaft zu machen und im Prozeß den Beweis anzutreten. Der Gegner hat über die angegebenen Beweismittel sich zu erklären.

Dabei ist folgendes zu beachten: Es kann grundsätzlich niemandem verwehrt werden, seine Geschäfte so einzurichten, daß er möglichst wenig Steuern zu zahlen hat.

Der Tatbestand ist nach den Gesamtumständen des Falls zu beurteilen. Es muß sich dabei um ein Geschäft handeln, das weder einem gesunden wirtschaftlichen Bedürfnis noch den unter den Vertragspartnern tatsächlich bestehenden Verhältnissen entspricht. In der Regel wird es sich dabei um eine ungewöhnliche Rechtsgestaltung handeln.

Die Befugnis, sich ohne eine gerichtliche Feststellung über das beurkundete Geschäft hinwegzusetzen, steht der Steuerbehörde in einem im Art. 21 des StESTGes besonders bezeichneten Tatbestand zu.

Rechtsgeschäfte, die wegen Formmangels oder Fehlens der Geschäftsfähigkeit oder der Rechtsfähigkeit nichtig sind, werden steuerlich als wirksam behandelt, solange die Beteiligten das wirtschaftliche Ergebnis eintreten und bestehen lassen.

Rechtsgeschäfte, die gegen ein gesetzliches Verbot oder gegen öffentliche Ordnung oder gegen die guten Sitten verstoßen (Art. 56 § 1 des polnischen Gesetzbuches der Schuldverhältnisse), sind nichtig. Wenn sie aber einen steuerlichen Tatbestand erfüllen, sind sie

müßig. Jeßli np. strony z jakiegokolwiek powodu ukryły umó-wioną rzeczywistość, niską cenę, podając pozorną cenę wyższą, wówczas ta wyższa cena przyjęta będzie za podstawę szacunkową przy wymiarze podatku.

Gdy jednak akt pozorny zawarty został dowodnie w celu uchylecia się od zapłaty podatku lub w celu zmniejszenia jego wysokości, władza wymiarowa ma prawo zbadać ukryty poza aktem pozornym rzeczywisty stan rzeczy, a nawet wdrożyć w danym razie postępowanie sądowe w celu ustalenia pozorności aktu przez sąd.

Inaczej bowiem jest pod tym względem w Generalnym Gubernatorstwie, niż to ma miejsce w Rzeczy (ustawa o przystosowaniu podatków z dnia 16 października 1934 r.), brak tu jest mianowicie pozytywnego przepisu prawa, który by upoważniał władze podatkowe do ustalenia w każdym wypadku, bez odwoływania się do sądów, pozorności aktu prawnego z tym mianowicie uzasadnieniem, że strony w danym wypadku nadużyły form i możliwości konstrukcyjnych prawa cywilnego w celu uchylecia się od zapłaty podatku lub zmniejszenia jego wysokości. Pozorność aktu prawnego musi przeto być w każdym wypadku, na wniosek władzy podatkowej, oparty na przepisie art. 35 § 2 polskiego Kodeksu Zobowiązań, ustalona prawomocnym, wyrokiem sądowym. W postępowaniu tym władza podatkowa obowiązana jest przede wszystkim uprawdopodobnić swe twierdzenia faktyczne, a następnie przeprowadzić w procesie dowód ich prawdziwości. Przeciwnik winien oświadczyć się co do ofiarowanych przez władzę podatkową środków dowodowych.

Tu jednak konieczne jest z drugiej strony zastrzeżenie, że zasadniczo nikomu nie można wzbronić pokierowania swymi interesami w taki sposób, któryby zobowiązywał do płacenia możliwie jak najmniejszych podatków.

Stan rzeczy winien być oceniony w związku z wszystkimi okolicznościami, jakie w danym wypadku zachodzą. W ogólności musi tu chodzić o taką czynność prawną, która ani nie jest uzasadniona jakąś zdrową potrzebą gospodarczą, ani nie odpowiada stosunkom zachodzącym rzeczywistości pomiędzy kontrahentami. Z reguły czynność taka przejawia się jakąś niezwykłą konstrukcją prawną.

Prawo przejścia do porządku nad sporządzonym na piśmie aktem prawnym bez uprzedniego wyroku sądowego przysługuje władzy podatkowej jedynie wówczas, gdy zachodzą okoliczności faktyczne, przewidziane specjalnie w art. 21 ust. o państw. pod. doch.

Akty prawne, dotknięte nieważnością dla braków formalnych lub dla braku zdolności do działań prawnych, uważa się z podatkowego punktu widzenia za prawnie skuteczne, dopóki strony uczestniczące w takim akcie korzystają same z jego gospodarczych wyników i pozostawiają je w mocy.

Akty prawne, wykraczające przeciwko jakiemuś zakazowi prawa, albo przeciwko porządkowi publicznemu lub dobremu obyczajom (art. 56 § 1 polskiego Kodeksu Zobowiązań) są nieważne. O ile jednak stwarzają one jakiś stan rzeczy podlegający opodatkowaniu, wówczas podatek winien być wymierzony. Tak np. podle-

steuerlich zu erfassen. So sind z. B. Einkünfte aus Schleichhandel, aus Zuwiderhandlungen gegen Preisbildungsvorschriften, aus einem Betrieb, der ohne die erforderliche behördliche Genehmigung geführt wird usw. steuerpflichtig.

Das anfechtbare Geschäft (Art. 36 bis 44 des polnischen Gesetzbuches der Schuldverhältnisse) ist so lange als steuerlich wirksam zu betrachten, als die Anfechtung nicht mit Erfolg durchgeführt ist. S. S.

gają opodatkowaniu dochody z handlu pokątnego, z transakcyj zawartych z naruszeniem przepisów o kształtowaniu cen lub z przedsiębiorstwa, prowadzonego bez prawnie wymaganego zezwolenia władz.

Akt prawny podlegający w zruszeniu cz. zaskarżeniu (art. 36 do 44 polskiego Kodeksu Zobowiązań) należy uważać z podatkowego punktu widzenia tak długo za skuteczny, dopóki zaskarżenie jego nie zostało z dodatnim skutkiem przeprowadzone.

§ ANORDNUNGEN u. VERORDNUNGEN ROZPORZĄDZENIA i ZARZĄDZENIA

Schutz gegen Preisübertreibung

Eine Eierkennzeichnungsstelle hat im Jahre 1941 den Erzeugern bei der Ablieferung von Eiern einen Durchschnittspreis von 1,40 Zł. je kg gezahlt, ohne die Preisunterschiede für frische und aussortierte Hühnereier zu berücksichtigen. Gegenüber der zuständigen Preisüberwachungsstelle hat diese Kennzeichnungsstelle nachzuweisen versucht, daß sie bei dem gezahlten Durchschnittspreis dem Erzeuger einen günstigeren Preis gezahlt hat, als dies bei Einhaltung der Unterscheidungspreise für frische und aussortierte Hühnereier entsprechend der Preisverordnung der Fall gewesen wäre. Angeblich sollen rund 13 000 Frischeier gegen 240 000 aussortierte Eier zu diesem Durchschnittspreis angerechnet sein.

Die Erfahrungen in der Eiererfassung lehren jedoch, daß gerade im Frühjahr die Qualität der Eier im allgemeinen ein umgekehrtes Verhältnis zwischen frischen und aussortierten Eiern zeigt. Die Preisüberwachungsstelle hat sich infolgedessen mit diesem Rechtfertigungsversuch nicht abgefunden, sondern die betreffende Kennzeichnungsstelle auf Grund des § 6 der Preisbildungsverordnung vom 12. April 1940 mit einer Ordnungsstrafe von 2500 Zł. belegt.

Diese Entscheidung zeigt, daß nicht nur Preisüberschreitungen, die eine Übervorteilung des Verbrauchers bedeuten, bestraft werden, sondern daß auch eine eigenmächtige, den Erzeuger übervorteilende Abrechnungsmethode ihre gerechte Bestrafung erfährt.

Bierpreise im Distrikt Galizien

Die Anordnung über die Preise für im Generalgouvernement gebrautes Bier vom 7. Oktober 1941 ist auch für den Distrikt Galizien in Kraft gesetzt worden.

Kartoffelpreise im Distrikt Galizien

Auf Grund der Preisbildungsverordnung vom 12. April 1940 werden Richtpreise für Speisekartoffeln, bei Abgabe durch den Erzeuger, sowie Verbraucherpreise für drei Preisgebiete festgesetzt.

Zugleich wird bestimmt, welche Orte zu den einzelnen Preisgebieten gehören.

Bei unmittelbarer Abgabe seitens des Erzeugers an den Konsumenten von unter 25 kg darf ein Zuschlag erhoben werden.

Bei Abgabe von Waggonladungen ist andererseits ein angemessener Abschlag zu gewähren.

Fabrikkartoffeln dürfen höchstens als Speisekartoffeln frei Anladestelle der Fabrik bezahlt werden.

Ochrona przed wyzyskiem

Jedna ze stacji znakowania jaj, nabywając w r. 1941 jaja od producentów, płaciła im cenę przeciętną zł. 1,40 za kg, nie uwzględniając różnicy pomiędzy ceną jaj świeżych i wysortowanych. Przed odnośnym Urzędem Kontroli Cen stacja ta usiłowała następnie bronić się tym, że producent jaj wychodził lepiej na zapłaconej mu cenie przeciętnej, niżby to miało miejsce przy uwzględnianiu ustalonych cen dyferencyjnych za jaja świeże i wysortowane, stosownie do zarządzenia o cenach. Zapłacona cena przeciętna miała być rzekomo oparta na stosunku 13.000 jaj świeżych do 240.000 jaj wysortowanych.

Doświadczenia wszakże zdobyte w akcji ujęcia jaj uczą, że w porze wiosennej jukłość jaj wykazuje właśnie odwrotny stosunek ilości jaj świeżych i wysortowanych. Opierając się na tym, Urząd Kontroli Cen nie przyjął do wiadomości powyższej próby usprawiedliwienia się i na zasadzie § 6 rozporządzenia o kształtowaniu cen z dnia 12 kwietnia 1941 r., wymierzył odnośnej stacji znakowania jaj karę porządkową w kwocie 2.500 zł.

Z decyzji tej można się przekonać dowodnie, że wykroczenia przeciwko przepisom o cenach ulegają sprawiedliwej karze nie tylko wówczas, gdy ofiarą zdzierstwa pada konsument, ale także i wtedy, gdy sposób kalkulowania ceny ma na celu wyzyskanie producenta.

Ceny piwa w Dystrykcie Galicja

Zarządzenie z dnia 7 października 1941 o cenach piwa, warzonego w Generalnym Gubernatorstwie, otrzymało moc prawną także dla dystryktu Galizien.

Ceny ziemniaków w Galicji

Na podstawie rozporządzenia o kształtowaniu cen z dnia 12 kwietnia 1940 ustala się ceny zasadnicze na ziemniaki jadalne, przy oddaniu przez producenta, jak również ceny dla konsumenta, a to oddzielnie dla trzech dzielnic cen.

Równocześnie zostaje ustalone, które miejscowości zaliczane być mają do I, II i III dzielnicy cen.

Przy sprzedaży bezpośredniej przez producenta poniżej 25 kg wolno pobierać dodatek do cen, natomiast przy ładunkach wagonowych należy przyznać odpowiedni rabat.

Za ziemniaki fabryczne wolno płacić ująwyżej cenę za ziemniaki jadalne franco miejsce zabudowania fabryki.

Verwendung von Pferdedärmen

Durch eine Verordnung des Generalgouverneurs ist die Bestimmung der Verordnung betr. die Aufsicht über Fleisch und Fleischerzeugnisse vom 10. Dezember 1936, daß Pferdedärme nur für Fleischerzeugnisse aus Pferdefleisch verwendet werden dürfen, aufgehoben worden.

Stempelsteuer für Wechsel

Durch Verordnung des Generalgouverneurs ist eine Ermäßigung der Stempelsteuer für Wechsel eingetreten. Es gilt demnach folgende Bestimmung:

„Die Wechsel sind stempelsteuerpflichtig:

- a) in Höhe von 20 Groschen bei einer Wechselsumme bis 200 Zloty;
- b) in Höhe von 10 Groschen für jede weiteren vollen oder angefangenen 100 Zloty der Wechselsumme.“

Gleichfalls ist bestimmt worden, daß die Stempelsteuersätze des Generalgouvernements nebst den dazu vorgesehenen Zuschlägen im Distrikt Galizien in Kraft treten.

Pfandbetrag für Verpackung von Eiern

Durch eine neue Anordnung sind die Pfandbeträge für die Verpackung von Eiern durch nachstehende Bestimmungen geändert worden:

§ 1

§ 4 Abs. 2 der Anordnung über Preise für Hühner Eier vom 25. Februar 1941 (VBIGG. S. 49) wird wie folgt geändert:

„(2) Die Kennzeichnungsstellen sind berechtigt, die Verpackung mit

- 30.— Zloty je Ganzkiste
- 20.— Zloty je Halbkiste
- 15.— Zloty je Viertelkiste

einschließlich Holzvolle oder Einsätze den Käufern in Rechnung zu stellen. Dagegen sind sie bei frachtfreier Rücksendung wiederverwendungsfähiger Kisten einschließlich Holzvolle oder Einsätze verpflichtet.

- 28.— Zloty je Ganzkiste
- 18.50 Zloty je Halbkiste
- 14.— Zloty je Viertelkiste

zu vergüten.“

§ 2

Diese Anordnung tritt am 1. Februar 1942 in Kraft. Sie gilt nicht für den Distrikt Galizien.

Używanie jelit końskich

Przez rozporządzenie Generalnego Gubernatora zostało zmienione postanowienie rozporządzenia dotyczącego się nadzoru nad mięsem i wyrobami mięsnymi z dnia 10 grudnia 1936, że jelit końskich wolno używać do wyrobów mięsnych z koniny.

Podatek stempłowy od weksli

Na podstawie rozporządzenia Generalnego Gubernatora nastąpiła obniżka podatku stempłowego od weksli. Wobec tego obowiązuje następujące postanowienie:

„Weksle podlegają obowiązkowi podatku stempłowego:

- a) w wysokości 20 groszy w razie gdy suma wekslowa wynosi do 200 zł;
- b) w wysokości po 10 groszy za każde następne lub zaczęte 100 zł sumy wekslowej“.

Zostało również postanowione, że stawki podatku stempłowego w Generalnym Gubernatorstwie wraz z przewidzianymi dodatkami do nich otrzymują moc obowiązującą także i w Dystrykcie Galizien.

Kwota zastawu za opakowanie jaj

Przez nowe zarządzenie zostały kwoty zastawu za opakowania jaj zmienione wedle następujących postanowień:

§ 1

§ 4, ust. 2, zarządzenia o cenach za jaja kurze z dnia 25 lutego 1941 (Dz. R. G. G. str. 49) zostaje zmieniony w następujący sposób:

„(2) Placówki znakowania jaj są uprawnione wstawiać kupującym do rachunku należność za opakowanie w wysokości

- 30.— zł za całą skrzynię
- 20.— zł za półskrzynię
- 15.— zł za ćwierćskrzynię

łącznie z węgą drzewną lub wkładami. Natomiast przy zwrocie franco skrzyń, dających się użyć ponownie łącznie z węgą drzewną lub wkładami są obowiązane wpisać na dobro

- 28.— zł za całą skrzynię
- 18.50 zł za półskrzynię
- 14.— zł za ćwierćskrzynię.

§ 2

To zarządzenie nabiera mocy prawnej z dniem 1 lutego 1942. Niema ono ważności dla Dystryktu Galizien.

Was lesen wir? Was wir lesen? czytamy?

Die Ernährungswirtschaft im Generalgouvernement. Von Walter Albert. Band I der Schriftenreihe der Deutschen Volksbildungsstätte, Krakau. Herausgeber: Wolfgang Proksch, Agrarverlag, Krakau, Nürnbergstr. 5 a. Preis 1,80 Zl.

Der Verfasser gibt in seinen Ausführungen zuerst einen aufschlußreichen Rückblick auf die Entwicklung der Ernährungswirtschaft im Reich seit Bismarcks Amtsniederlegung. Er wendet sich dann den im Generalgouvernement vorgefundenen Aufgaben zu und schildert knapp und anschaulich — immer mit vergleichendem Hinblick auf die Landwirtschaft im Reich —, wie sie vom deutschen unbeugsamen Aufbauwillen gemeistert werden. Die Wichtigkeit des Generalgouvernements als Feld für schöpferische Neuordnung in den riesigen angegliederten Ost-

gebieten läßt es angezeigt erscheinen, dem kleinen Werk volle Aufmerksamkeit zuzuwenden, zumal es bei aller Kürze der Behandlung doch jeden Sektor der Landwirtschaft und Ernährungswirtschaft berührt.

Die Ernährungswirtschaft im Generalgouvernement (Gospodarka Wyżywienia) Albert Walter. Tom I biblioteki Deutsche Volksbildungsstätte, Krakau. wydawca: Wolfgang Proksch, Wydawnictwo Rolnicze, Kraków, Nürnbergstr. 5 a. Cena zł 1,80.

Autor daje nam w swych wywodach najpierw dokładny przegląd rozwoju gospodarki wyżywienia w Niemczech od chwili złożenia urzędu przez Bismarcka. Następnie zwraca się do zadań, jakie zastano w Generalnym Gubernatorstwie i opisuje w sposób krótki a przejrzysty, porównując stale ze stosunkami rolniczymi w Rzeszy, w jaki sposób rozwiązują te zadania niemieckie czynniki. Generalne Gubernatorstwo jest tak ważne jako pole dla twórczej odbudowy olbrzymich obszarów wschodu, że temu małemu dziełku należy poświęcić specjalną uwagę, i to tym bardziej, że mimo nadzwyczajnej krótkości rozprawki, każdy poszczególny dział rolnictwa i gospodarki wyżywienia jest poruszony.

WALTER ALBERT

„Die Ernährungswirtschaft im Generalgouvernement“

In der Vortragsreihe der Volksbildungsstätte Krakau sprach am 28. November 1941 Landwirtschaftrrat Albert, Leiter des Hauptarbeitsgebietes Agrarpolitik im Arbeitsbereich Generalgouvernement der NSDAP. und stellv. Leiter der Hauptabteilung Ernährung und Landwirtschaft in der Regierung des Generalgouvernement über die Ernährungswirtschaft im Generalgouvernement. Seine Ausführungen liefen wohl bei allen Hörern den Wunsch aufkommen diese interessante Darlegung über das gesprochene Wort hinaus im Broschürenform zu besitzen.

In der Schriftenreihe der Volksbildungsstätte Krakau ist nun das Manuskript des Vortrages als Broschüre veröffentlicht worden. Damit ist auch denjenigen, die an der Veranstaltung der Volksbildungsstätte nicht teilnehmen konnten, Gelegenheit gegeben, diesen aufschlußreichen Vortrag kennenzulernen.

_____ hier abtrennen _____

An den

Agrarverlag

Krakau
Nürnbergstr. 5a

Hiermit bestelle ich

_____ Expl. der Broschüre: Die Ernährungswirtschaft im GG. von Walter Albert zum Preis von Zl. 1.80 zuzügl. Nachnahmenspesen

_____ Name

_____ Genaue Anschrift

SUROGAT HERBATY

artykuł zastępczy
jest produkowany z odżywczych składników roślinnych — bez domieszek szkodliwych dla zdrowia

TONGA

to napój zdrowotny, aromatyczny, łagodny w smaku, a w użyciu ekonomiczny. Nie wpływa ujemnie ani na serce, ani na system nerwowy

Wytwórnia i sprzedaż

kupcom hurtowym, detalicznym i Spółdzielniom

WARSZAWA, ul. Hoża 23, m. 5 • Telefon 745-87

E. & B. Kowalski

Kartoffeln,

Obst

u. Gemüse

GROSSHANDLUNG

WARSCHAU
Przechodniastr. 6/3
Ruf: 27938

E. & B. Kowalski

HURT

Ziemniaków

Owoców

i Warzyw

WARSZAWA
Przechodnia 6/3
Telefon 27938

Liefern allerbeste Ferkel und Läuferschweine zur Zucht und Mast. Garantiere für gesunde Ankunft 10 Tage nach Empfang. Preise:

6 Wochen alt R.M. 27.—

8 " " " 32.—

10 " " " 37.—

Zucht- und Mastferkelversand Gerh. Brinkhus, Schapenl. Hann., D. Salzburg.

FÄSSER, BOTTICHE und KISTEN, liefert in jeder Menge

„**ARBOR**“ Holzverpackungs Fabrik
Wytwórnia Opakowań Drzewnych

dostarcza w każdej ilości

BECZKI, FASKI, SKRZYNKI

A. Czerewski, H. Delkiewicz u. Co.

Warschau, Błońska 6. Telefon 11-58-20

Körbe

sind im Weichselraum seit jeher ein beliebtes Verpackungs- und Transportmittel gewesen.

Kartoffelkörbe, Obstkörbe und was sonst noch der Bauer an ähnlichen Erzeugnissen braucht — dabei sind sie sehr preiswert, — fragen Sie bei Ihrer Landwirtschaftlichen Genossenschaft oder bei den Distriktsstellen der Landwirtschaftlichen Zentralstelle.

Kosze

znane już były na nizinach Wisły od bardzo dawna jako ulubiony środek do pakowania i transportu.

Kosze na kartofle, kosze na owoce — i wszelkie podobne wyroby, jakich tylko potrzebuje rolnik — są niezwykle tanie i praktyczne. Informacji w danym dystrykcie udzielają Spółdzielnie Gospodarcze lub oddziały Landwirtschafliche Zentralstelle.

ALEKSANDER HOZAKOWSKI

*Fachsammen
Geschäft*

WARSCHAU

KREDYTOWA 6 — TEL. 344-54

empfiehlt:

**Gemüse-
saaten**

*Spezialny
Skład Nasion*

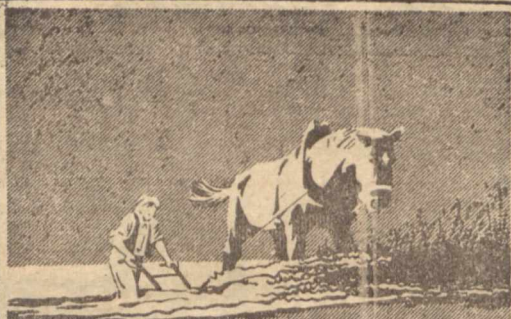

WARSZAWA

poleca:

**Nasiona
warzywne**

Katalog auf Wunsch gratis und franco
Cenniki wysyłam bezpłatnie

Ata
Schuh und Lederwerke A. G.
Zweigstelle Krakau

Morkit

das neue, trocken anzuwendende Krähen-
abwehrmittel. Genau so einfach und
billig wie Trockenbeizung des
Saatgutes mit Ceresan. Keine
Verschmierung der Drillmaschine. Keine
Keim- und Auflaufverzögerung.

„BAYER“
I. G. Farbenindustrie Aktiengesellschaft
Pflanzenschutz — Abteilung
LEVERKUSEN

Zu beziehen durch die Distriktstellen der Land-
wirtschaftlichen Zentralstelle Krakau, die Land-
wirtschaftlichen Genossenschaften und den
einschlägigen Handel

Warszawa i okolice

DOMY — WILLE — PLACE

sprzedaje

„KONJUNKTURA“ Dr. praw J. Zuniaka

WARSZAWA, Marszałkowska 108. m. 9

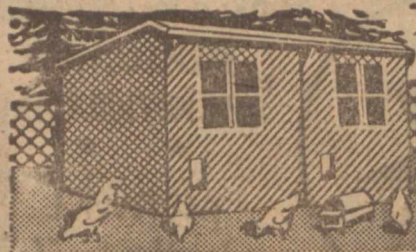
Telefon 3-40-40 i 6-57-31

Hipoteki sprawdzone — Informacje listowne

Biblioteka Rolnicza

źródłem

wiedzy fachowej!!!

Wszystko niezbędne do **HODOWLI DROBIU** znajdziesz u **REINHARDT**

APARATY WYLĘGOWE
URZĄDZENIA KURNIKOWE

sztuczne kurniki, sprzęt do wychowu
w najlepszym wykonaniu

ERNST REINHARDT

zadzwońcie do Aparatu wylęgowego i sprzęt do hodowli drobiu
VILLINGEN (SCHW) Schwenninger str. 3. Gennikovi

Es wärmt
die Sonne im Sommer
ein Szrajberofen im Winter
OFEN- und HERDFABRIK

SZRAJBERÖFEN G. m. b H.
PIECE SZRAJBERA Sp. z o. o.
WARSCHAU WARSZAWA
WERK: SREBRNASTASSE 16 FABRYKA: UL. SREBRNA 16
RUF 5-36-86, 2-71-91 TEL. 5-36-86, 2-71-91
ORDENSTRASSE 11, Ruf 9-20-33 BRACKA 11, TELEFON 9-20-33

Die Sonne steigt, es schmilzt der Schnee,

Schuld an der Auswinterung der Saaten ist er aber selten. Sie wird meistens durch den Schneeschimmel, ein Pilz, verursacht. Der sicherste Weg, die Auswinterung zu verhüten ist die Saatgutbeizung mit

Ceresan

Zu beziehen durch die Landwirtschaftliche Zentralstelle Krakau

**Konserven-
und Nahrungsmittel - Fabrik**

**Fabryka Konserw
i przetworów spożywczych**

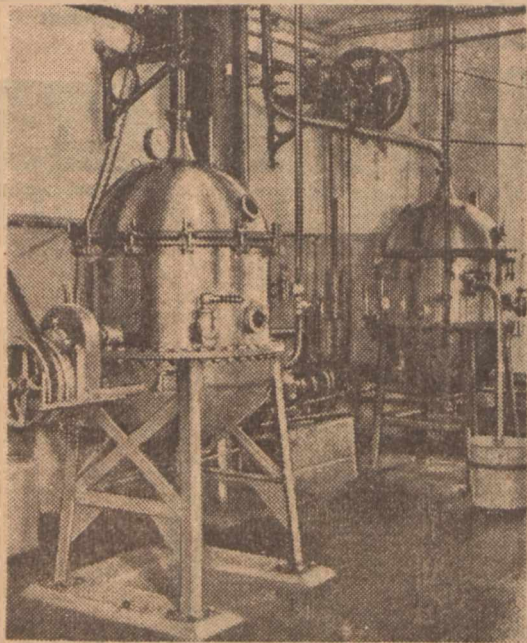
» **WANDA** «

WARSCHAU

Bracia Pakulscy

WARSZAWA

FRUCTOSA

*Marmelade
und Konserven*

*Fabryka
Artykułów Spożywczych*
„PEUDY”

SP. Z OGI. ODP. W PŁUDACH KOŁO WARSZAWY
TELEFON HENRYKÓW 33

ZARZĄD W WARSZAWIE, TELEFON 223-70

wyrabia marmelade
czysto owocową,
konsumcyjną, oraz
konserwy jarzynowe

*Honigkuchen
Teekuchen
Zuckerwaren*

*mierniki
herbatniki
cukry*

MICHAŁ WISNIOWSKI

WARSAWA, ul. Polna 30. Tel. centr. 706-69

ZUGMASCHINEN

m/Holzgasgenerator

für alle Betriebe liefert

HANNOVERISCHE FAHRZEUGFABRIK

Hoffmann & Co.

HANNOVER-LATZEN

Olejki, Esencje owocowe,

S
T
E
F
A
N
A

cuklarnicze do marmelad,
limoniad, win, kawy, herbaty,
miodu, wódek. Pósurowce
cukiernicze, barwki, pasty
owocowe, olejki perfumeryjne.
Poleca: Laboratorium „Aris”

ARTYMIŃSKIEGO

Warszawa, Żabia 3. Telefon 3-32-23